

ISSN 1846-3827

Grb i Zastava

Glasnik Hrvatskog grboslovnog i zastavoslovnog društva
Broj 10, Godina V.
Zagreb, studeni 2011.

Bulletin of the Croatian Heraldic & Vexillologic Association
Number 10, Volume V, Zagreb, November 2011

10 brojeva GiZ - 5 godina HGZD

Obljetnice su prilika da se prisjetimo što smo raditi i što smo postigli u proteklom periodu. Kao što će se neki od vas sjetiti, osnivačku skupštinu Društva održali smo 4. svibnja 2006. godine u **Hrvatskom povijesnom muzeju**, a „nulti“ broj *Grba i zastave* objavljen je u jesen iste godine. Od inicijalnih dvadesetak članova, laganim rastom taj se broj do danas udvostručio, a Društvo je postiglo određeni ugled u javnosti i stručnoj i znanstvenoj zajednici u zemlji i među kolegama u inozemstvu. Vrlo brzo, a temeljem aktivnosti naših članova, postali smo članovi dvije međunarodne krovne stručne organizacije CIGH i FIAV, a redovito održavamo veze s heraldičkim i veksilološkim društvima u inozemstvu. Dobro surađujemo i s nizom znanstvenih, muzejskih, arhivističkih i drugih institucija u Hrvatskoj, kao i s nizom organizacija civilnog društva. Članovi HGZD često održavaju gostujuća predavanja na njihovim aktivnostima, a i od samih početaka jedna od naših ključnih aktivnosti je upravo organizacija javnih predavanja, koja je 2010. prerasla u redovitu mjesečnu **Tribinu**. Sudjelovanje sa znanstvenim radovima na međunarodnim kongresima (heraldičkim St. Andrews 2006., Quebec 2008., Stuttgart 2010., veksilološkim Berlin

(nastavak na str. 3)

Na Veksilološkom kongresu u Washingtonu 2011.
At the Washington Flag Congress 2011

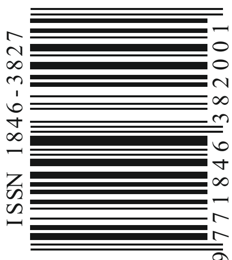
GiZ 10 issues - HGZD 5 years

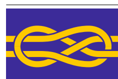
The anniversaries are opportunity to consider what we have been doing and what we have achieved in the previous period. As some of you shall remember, the establishing assembly was held on 4th May 2006 in the ***Croatian History Museum****, and the “zero” number of* GiZ *was issued in the autumn of the same year. Since the initial dozen and a half members, slowly we have doubled in size, while our Association gained certain respect in the public as well as in the expert and scientific communities in the country and among the colleagues abroad. Soon, based on the activities of our members, we became members of two roof international organizations, CIGH and FIAV, while we also regularly maintain relations with heraldic and vexillologic societies abroad. We have established good cooperation with a series of scientific, museal, archival and other institutions in Croatia, as well as with a number of NGO's. The HGZD members are often giving guest lectures for those institutions and organizations. The organization of public lectures was, after all, since our beginnings, one of our key activities, and this became eventually our regular monthly* ***Tribune*** *since 2010. The participation with papers at the international congresses (heraldic St. Andrews 2006, Quebec 2008, Stuttgart 2010, vexillologic Berlin 2007, Yokohama 2009, Washington 2011) reinforces not only our reputation in the international*

(cont. on p. 3)

Predavanje g. Jurečiča na 10. tribini HZGD u Slovenskom domu Zagreb, 11. V. 2011.
Mr Jurečič lecture at the 10th HGZD Tribune in the Slovenian Home Zagreb, 11th May 2011.

Hrvatsko grboslovno i zastavoslovno društvo osnovano je 2006. godine. HGZD je član
Croatian Heraldic & Vexillologic Association is established in 2006. HGZD is a member of

Fédération Internationale des Associations Vexillologiques *Confédération Internationale de Généalogie et d'Héraldique*

UVODNIK EDITORIAL

Dragi čitatelju,

Pravi uvodnik ovog broja zapravo je moj tekst o našem malom jubileju, deset brojeva časopisa i pet godina Društva. To mi ostavlja priliku da podijelim s vama neka svoja razmišljanja o svrsi našeg GiZ. Među časopisima koji polularizitaju znanosti u Hrvatskoj ističe se bez sumnje Priroda u jednom području te Meridijani u drugom. Iako se naše "malo" znanstveno područje ne može mjeriti s prirodoslovnim i geografskim znanostima spomenutih časopisa, oni na najbolji način predstavljaju cilj kojem težim u uređivanju. To prije svega znači da želim da članci budu znanstveno-popularni – a to znači da uz znanstvenu i stručnu težinu, budu čitljivi i zanimljivi i čitateljima kojima GiZ dođe u ruke slučajno. Kako često ističe urednik prvospomenutog g.Raos, u hrvatskoj znanstvenoj zajednici znanstveno-popularno pisanje nije osobito popularno i znanstvenici teško prilagođavaju svoje stručne tekstove u popularizatorski oblik. Ništa drugačije nije ni nama. Ipak, smijem sa zadovoljstvom primijetiti da nama tekstova za objavu ne nedostaje, ni količinom ni kakvoćom, nadam se da ćete se složiti; iako bismo, naravno, voljeli da ih uvijem ima više i nikad dosta... pa bismo mogli težiti i povećanju broja stranica. To je naravno vezano za financije za koje je trenutak izuzetno nepogodan.

U ovom broju donosimo zanimljiv prilog američke vodeće stručnjakinje za zastave svemirskog programa. Donosimo i članak o jednoj zanimljivoj upotrebi do sada nepoznatog dizajna hrvatsko-ugarske zastave iz XVIII. stoljeća, izvještaje s kongresa u Washingtonu i kolokvija u Fribourgu, te dalje pratimo projekt umjetničkih zastavica, a predstavljamo vam i dvije nove knjige kao i dva recentna članka. I ne na kraju, ponešto o novom heraldičkom kolegiju koji će se uskoro predavati na FF-u.

Uživajte čitajući GiZ,

Željko Heimer

Dear reader,

The real editorial in the issue is actually my text regarding our small jubilee, the 10 issues of the journal and 5 years of the Association. This leaves me an opportunity for some further thoughts. Among the journals popularizing sciences in Croatia two are standing out in their fields: Priroda and Merijdijani. Although our "small" field could not compete with the natural sciences and geography of the mentioned journals, they clearly show me the way I would like to go in the editing. It means first of all that the articles should be scientific-popular – having beside its scientific weight also the possibility to grasp interest of general population who get the GiZ by some chance. As the editor of the first mentioned, Mr. Raos, repeats steadily, the Croatian scientific community finds too often the popularizing writing unpopular and the scientist have problems turning their professional works into popular form. This applies to our field as well. However, I may gladly notice that we are not lacking texts, neither in quantity nor in quality, I hope you would agree; although, we would, of course, prefer to have them more and never enough… so we might aspire for more pages. That is certainly connected with finances, for which the moment is not the best.

This issue brings an interesting article by the leading Americal expert for the flags of the space programme. We also have an article on an interesting use of a pattern unknown so far of the Croato-Hungarian flag from 18th c., then the reports from the Washington Congress and the Fribourg Colloquium, we fgollow up with the art fglags project and we present you two new book and two recent articles. And not at the very end, read a bit about the new heraldic course to be taught at the FF Zagreb.

Enjoy reading GiZ,

Željko Heimer

S A D R Ž A J
C O N T E N T S

10 brojeva GiZ – 5 godina HGZD
GiZ 10 issues – HGZD 5 years 1,3-4
Uvodnik *Editorial* 2
Zastave u Svemiru – Zastave programa *Space Shuttle*
Flags in Space – Flags of the Space Shuttle Program
- Anne M. Platoff 5-7
Zastava Hrvatsko-ugarskog kraljevstva na katafalku cara Franje I. u Bolonji 1765.
The Flag of the Croatian-Hungarian Kingdom on the Emperor Francis I Catafalque in Bologna in 1765
- Daniel Premerl 8-9
The Washington Flag Congress ICV24|NAVA45 10-11
HG kolokvij Fribourg *HG Colloquium Fribourg*
- Valt Jurečić 12-13
3. međunarodni festival umjetničkih zastavica
3rd International Festival of Art Flags
- Dijana Nazor 13-14
Nova knjiga *New book:* D. Peić Čaldarović i N. Stančić: *Povijest hrvatskoga grba*, Školska knjiga, Zagreb 2011. 14-15
Hrvatska heraldička baština - Novi izborni kolegij
Croatian Heraldic Heritage - A new elective course
- Tomislav Galović 16-17
Nova knjiga *New book:* A. i N. Fazinić: *Korčulanski kameni grbovi XV.-XX. st.*, GM Korčula, 2011 17
Novi članci *New articles:* A. Duplančić: *Kameni ukrasi...*, J. Ćus Rukonić: *Grb Velog Lošinja* 18
Kronika HGZD *HGZD Chronicles* 20

Grb i Zastava

Glasnik Hrvatskog grboslovnog i zastavoslovnog društva
Bulletin of the Croatian Heraldic & Vexillologic Association

IMPRESSUM

Grb i Zastava
Glasnik Hrvatskog grboslovnog i zastavoslovnog društva

Broj 10, Godina **V.** Zagreb **studeni 2011.** ISSN1846-3827
Urednik i engleski prijevod: **Željko Heimer**
Predsjedništvo HGZD:
Željko Heimer, predsjednik; **Nenad Labus**, potpredsjednik; **Matea Brstilo Rešetar**, tajnica; **Dubravka Peić Čaldarović**, **Jelena Borošak Marijanović**.
Engleska lektura: **Michael Faul**

Cijena broja 35 kn, za inozemstvo 7 €.
Godišnja pretplata (2 broja): 60 kn, za inozmestvo 12 €.
Za članove HGZD - besplatno.
Narudžbe na **Leykam international, Ilica 42, HR-10000 Zagreb** ili na **info@leykam-international.hr**

Izdavač:
Hrvatsko grboslovno i zastavoslovno društvo
Pazinska 50
HR-10110 Zagreb
E-mail: **hgzd@hgzd.hr**
Web: http://**www.hgzd.hr**
Žiro račun Zagrebačka banka **2360000-1101905988.**
Devizni račun **2100316527**.
OIB **21212575148**
Naklada ovog broja: **300 komada**
Tisak: **Denona d.o.o.**
Prilozi za "Grb i Zastavu" dobrodošli su. Članci, fotografije i ostalo mogu se dostaviti izdavaču u pisanom ili tiskanom obliku, u elektronskom obliku ili kao privici elektoronskom poštom. Materijali se ne vraćaju.
Stavovi i mišljenja izneseni u glasilu su autorski, i ne predstavljaju stavove i mišljenja uredništva ni HGZD. Iako se HGZD trudi da su podaci izneseni u glasilu točni, Društvo ne garantira njihovu točnost i ne preuzima nikakvu materijalnu ni moralnu odgovornost za štetu koja bi zbog njih nastala.

Ovaj broj zaključen je 15. studenog 2011.

Suradnici u ovom broju ***Authors in this issue***

Tomislav Galović, dr. sc., prof. povijesti i dipl. arhivist, Odsjek za povijest Filozoskog fakulteta (FF) Sveučilišta u Zagrebu, voditelj seminara Pomoćne povijesne znanosti, tgalovic@ffzg.hr

Željko Heimer, bojnik mr. sc., predsjednik HGZD, Zagreb, http://zeljko-heimer-fame.from.hr, zheimer@gmail.com

Valt Jurečić, predsjednik HV društva Herold, Slovenija, direktor Heraldika d.o.o., heraldički umjetnik i istraživač, član više HV društava, autor više monografija, izložbi i grbovnih rješenja, info@heraldika.si

Dijana Nazor, konzervator-restaurator u Hrvatskom restauratorskom zavodu, koordinatorica likovnog programa Međunarodnog festivala *Cest is d´ best*, autorica više izložbi, ilustracija za knjige, udžbenika i dr., dijananazor@net.hr

Anne M. Platoff, librarian at the University of California, Santa Barbara, CA, previously worked at NASA's Johnson Space Center, the 2nd Vice President of the North American Vexillological Assoc., manages the NAVA Digital Library. annie.platoff@platoff.net

Daniel Premerl, dr. sc., zn. suradnik, Inst. za povijest umjetnosti, Istražuje hrvatsku likovnu baštinu 16.-18. st., dpremerl@hart.hr

(nastavak sa str. 1)

2007., Yokohama 2009., Washington 2011.) učvršćuje ne samo naš ugled u međunarodnoj zajednici, nego i veze s pojedinim stranim društvima i kolegama. Želimo vjerovati da je naša aktivnost potakla uvećano zanimanje javnosti za heraldičke i veksilološke teme, koje se očituje u povećanom broju monografija (osam naslova u pet godina) te znanstvenih i publicističkih članaka koji se pojavljuju od 2006. Upravo to su aktivnosti u skladu s ciljevima proklamiranim u našem Statutu: unaprjeđenje heraldike i veksilologije, poticanje i razvijanje šireg interesa za njih i očuvanje heraldičke i veksilološke baštine. Djelovanjem u međunarodnom okružju, HGZD osim toga i popularizira ovaj dio hrvatske nacionalne baštine, koja je često bila sasvim nepoznata u svijetu.

Naš časopis je od samih početaka izvrsno primljen. Od 2007. godine uspijevamo održati planiranu frekvenciju objavljivanja po dva broja godišnje, u prosječnoj nakladi od 300 primjeraka, svaki na 20 stranica formata A4 s ilustracijama u boji, koje su zapravo neizostavne za prikaz ovih tema. Od broja 3 uspješno surađujemo s nakladničkom kućom **Leykam International**. Prijevodi tekstova na engleski uvelike doprinose našoj vidljivosti u inozemstvu, gdje je časopis vrlo cijenjen, a **Nordisk Flaggkontakt** uvstio ga je među deset najvažnijih veksiloloških današnjih publikacija. Od prije par brojeva zahvalni smo **Michelu Faulu**, uredniku britanskog veksilološkog časopisa **Flagmaster**, na lekturi naših engleskih tekstova.

Ako pogledamo malo statistike, onda to i ne čudi i možemo se samo hvaliti: tridesetak suradnika u dosadašnjih deset brojeva, od toga trećina iz inozemstva; brojni ugledni hrvatski stručnjaci, ali i učenici i studenti kojima je ovo prilika za prvu objavu. Teme pokušamo balansirati između heraldike i veksilologije, domaćih i stranih, poznatijih i onih manje znanih, popularizacijskih i istraživačkih, ozbiljnih i onih „lakših“, a vjerujemo da smo pri tome našli dobru ravnotežu.

Za dio naših aktivnosti (sudjelovanje na međunarodnim kongresima) zahvalni smo na neprekinutoj financijskoj potpori **Ministarstva kulture Republike Hrvatske** te **Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i šport**

Washingtonu 2011: ispred Nacionalnog muzeja američke povijesti Ustanove Smithsonian: J. Borošak Marijanović i Ž. Heimer (gore)
Rasprave nakon predavanja na Tribini (dolje)
Washington 2011: the Smithsonian Institution National Museum of American History (top)
After a lecture, Tribune 22 Feb 2011. (bottom)

(cont. from p. 1)

expert community, but also our connections with foreign associations and colleagues. We would like to believe that it is indeed our activity that initiated the increase of the public interest in the heraldic and vexillologic topics, obvious in the increased number of books (eight titles in five years) as well as scientific papers and articles general public media appearing since 2006. These are indeed the activities in accordance with our goals as proclaimed in our Statutes: enhancement of heraldry and vexillology, encouragement and development of wider public interest for those and preservation of heraldic and vexillologic heritage. By acting in the international surrounding, the HGZD also promotes this part of the Croatian national heritage, being often quite unknown in the world.

*Our journal was received well since the very beginnings. Since 2007 we were able to maintain the planned frequency of two issues annually, in the average run of 300 copies, each on 20 pages of A4 size, illustrated in colours, being essential for presentation of these topics. Since nr. 3 we have established a fruitful cooperation with the **Leykam International** publishing house. Our English translations of the articles contribute greatly to the international visibility where our journal is much esteemed. The **Noridsk Flaggkontakt** included it among ten current most important vexillologic periodicals. A few issues*

Nastup vokalne skupine *Ezerki* na 11. tribini HGZD, 27. rujna 2011.
Performance of the Ezerki *choir at the 11th HGZD Tribune, 27th September 2011.*

Grada Zagreba. No nažalost, potpora za izdavanje časopisa koju smo dvije godine imali od Grada, uslijed recesije, izostala je, što nam zbog visokih troškova tiska u boji, teško pada. Stoga smo izuzetno zahvalni gđi **Bruni Fijember**, stručnoj savjetnici za časopise u odjelu za razvoj i programe kulture Gradskog ureda za OKŠ, koja je uložila dodatni napor i pokazala puno dobre volje da bismo od Grada ipak dobili dio nama nužnih sredstava za ovaj broj.

Pet godina rada Društva, deset brojeva časopisa može se činiti malo u usporedbi s drugima, a opet ni to nije lako za postići i vjerujemo da možemo biti makar malo ponosni. Nitko ne kaže da se ne bi moglo bolje i više i tome ćemo, naravno, težiti. Dakako, ukoliko mislite da možete tome doprinijeti, bit će nam drago da nam kažete kako i da se pridružite našim nastojanjima.

Dio auditorija na 10. tribini HGZD, Slovenski dom Zagreb, 11. svibnja 2011.
A part of audience at 10th HGZD Tribune, 11th May 2011.

*back, we owe thanks to **Michael Faul**, the editor of the **Flagmaster**, the British vexillologic journal, for proofreading of the English texts.*

If one takes a look at some statistics, it provides reasons to be proud: thirty collaborators in the past 10 issues, third of the number from abroad, numerous Croatian experts, but also students given chance to publish their first texts. We try to balance the topics between heraldry and vexillology, domestic and foreign, known and more obscure, popular and research, from serious to those "lighter", and we believe that we have found a good balance therein.

*For part of our activities (participation in the international congresses) we are grateful for uninterrupted financial support by the **Croatian Minitsry of Culture** and the **City of Zagreb Office for Education, Culture and Sports**. Unfortunately, the support of the City for issuing of the journal, that we enjoyed, was interrupted due to the recession. This hit us hard, because the colour printing expanses are hard to manage. Therefore we are immensely grateful to Ms. **Bruna Fijember**, the periodicals consultant in the Cultural Development Department of the City Office, who has invested an additional effort and has shown much good will to find a part of funds from the City which were essential for this issue.*

The five years of our Association and the ten numbers of the journal may seem little in comparison with some others, however, this was nevertheless not easy and we are convinced that we have reasons to be somewhat proud. Not to say that we could not have done more and better, of course, but we shall strive towards that. And of course, if you think that you can contribute to that, we would be glad if you tell us so and join us in the effort.

Predavanja, skupovi i tribine HGZD 2006. - 2011.
HGZD lectures, meetings and tribunes 2006 - 2011

19.04.2006. Peić Čaldarović „Promjene hrvatske državne heraldike tijekom 20. stoljeća" i Mirnik „Red Zmaja i njegov odraz u hrvatskoj i ugarskoj heraldici" - Arheološki muzej Zagreb
04.05.2006. Osnivačka skupština HGZD
09.11.2006. Nikša Stančić: "Grb Republike Hrvatske", Državni arhiv u Zagrebu
02.10.2007. Skupština HGZD 2007, Borošak Marijanović „Značke u obliku zastava – simboli država sudionica u Prvom svjetskom ratu", Hrvatski povijesni muzej, Zagreb
03.04.2008. Kolanović: „Grbovi jedinica lokalne samouprave" - Hrvatski povijesni muzej, Skupština HGZD 2008
14.10.2008. Heimer: „Grb i zastava Republike Hrvatske", Državni arhiv u Zagrebu
23.03.2010. 1. tribina - Kekez: „The College of Arms – vodeći svjetski heraldički autoritet", Društvo zagrebačke klasične gimnazije (DZKG)
27.04.2010. 2. tribina - Jareb: „Crveno ili bijelo - pravo ili krivo?", DZKG
25.05.2010. 3. tribina - 4. izborna skupština HGZD, DZKG
05.10.2010. 4. tribina - Brstilo Rešetar: „Identitet vojnog plemstva u Hrvatskoj od Austro-ugarske nagodbe do raspada Monarhije", DZKG
02.11.2010. 5. tribina - Dobrica: „Heraldički izvori u HDA", DZKG
07.12.2010. 6. tribina - Ćus Rukonić: „Grbovi na otočnoj skupini Cres – Lošinj", DZKG
25.01.2011. 7. tribina - Heimer: „Zastave hrvatskih županija", DZKG
22.02.2011. 8. tribina - Fisković: „Heraldička baština Grada Korčule", DZKG
29.03.2011. 9. tribina - Kekez: „Zelinski plemići i njihovi grbovi", DZKG
11.05.2011. 10. tribina - Jurečić: „Slovenska heraldika od kraja II. svjetskog rata do danas", Slovenski dom Zagreb
27.09.2011. 11. tribina - Jonovski: „Makedonska heraldika od Aleksandra Velikog do danas", DZKG
08.11.2011. 12. tribina - Heimer: „Zastave političkih stranaka", DZKG

G. Jonovski, predsjednik MHZ i g. Heimer na 11. tribini HGZD, 27. rujna 2011.
Mr. Jonovski, MHZ president and Mr. Heimer at the 11th HGZD Tribune, 27th September 2011.

Anne M. Platoff

Zastave u Svemiru
Zastave programa *Space Shuttle*

Flags in Space
Flags of the Space Shuttle Program

Slijetanje svemirske letjelice *Atlantis* 21. lipnja 2011. označilo je kraj američkog Programa *Space Shuttle* (ponekad prevođeno doslovno kao *svemirski čunak* ili kao *svemirski taksi*). U tri desetljeća (1981. – 2011.) svemirski su *shutlleovi* izveli 135 letova, noseći ljude i teret u nisku zemljinu orbitu. Točnije, *shuttle* je bio dio *Sustava za svemirski transport* (STS), koji se sastojao od višekratno upotrebljivih orbitera *space shuttle*, dva čvrsta raketna pogona (također za višekratnu upotrebu) i jednokratnog vanjskog spremnika goriva. *Space shuttle* je bio prva svemirska letjelica za višekratnu upotrebu, a lansirala se okomito poput rakete, dok je slijetala na pistu, poput zrakoplova. Iako je programom upravljala američka *Nacionalna aeronautička i svemirska administracija* (NASA), *space shuttle* je korišten i za prijevoz astronauta i tereta iz niza drugih zemalja. Osim toga, bio je i ključno prijevozno sredstvo uključeno u izgradnju *Međunarodne svemirske postaje* (ISS).

Posebno zanimanje veksilolozima predstavljaju zastave koje su izrađene tijekom ovog programa. Službeni status tih zastava je različit, kao i način njihove upotrebe. Zastave koje su izrađene tijekom programa označavale su pojedine orbitere (tj. letjelice), pojedine njihove misije i posebne terete koji su njima prevoženi. Cijeli korpus ovih zastava možda nikada neće biti u potpunosti dokumentiran, ali identificirano je dovoljno primjera da bi se razumjelo kako su se ove zastave koristile za predstavljanje programa.

When the space shuttle Atlantis *landed on 21 July 2011 it marked the end of America's* Space Shuttle *Program. Over a period of three decades (1981-2011) the shuttles flew 135 missions, carrying humans and cargo to low Earth orbit. To be precise, the shuttle was one part of the* Space Transportation System *(STS) which consisted of the reusable space shuttle orbiter, two solid rocket boosters (also reusable), and a single-use external fuel tank. The space shuttle was the first reusable spacecraft and was unique in that it launched vertically like a rocket, but landed on a runway like an airplane. While the program was administered by the* National Aeronautics and Space Administration *(NASA), the U.S. space agency, the space shuttle also served as an international vehicle carrying astronauts and payloads from a variety of countries. In addition, it was a key vehicle involved in the assembly of the* International Space Station *(ISS).*

Of particular interest to vexillo-logists are the flags which were created during the Space Shuttle Program. The official status of the flags varied, as did their usage. Flags created during the Space Shuttle Program represented the different space shuttle orbiters, various shuttle missions, and specific payloads that flew aboard the shuttle. The extent of these flag designs may never be fully documented, but enough examples have been identified to understand how flags were used to represent the program.

Zastave orbitera

U početku su izgrađena četiri oribitera tipa *space shuttle*, koja su se koristila u operativnom dijelu programa – *Columbia*, *Challenger*, *Discovery* i *Atlantis*. Kada je orbiter *Challenger* i njegovih 7 članova posade izgubljeno u katastrofi pri lansiranju 28. siječnja 1986., nadomješten je novom letjelicom nazvanom *Endeavour*.

Zastave su izrađene za svaku od letjelica, kao dio NASA-inog *Programa edukacije o letovima s ljudskom posadom*, koji je osnovan da bi se osnažila svijest o značaju svemirskih letova s ljudskom posadom i priznao doprinos onih koji rade na programu. Nije jasno tko je dizajnirao zastave i kada su prvi put upotrijebljene, ali se zna da je to bilo nekako iza nesreće *Challengera*. Zastave orbitera bile su bijele s plavim trokutom duž gornjeg ruba i crvenim duž donjeg. Smještaj trokuta ostavljao je široku bijelu dijagonalu koja se pružala od gornjeg

Zastave orbitera (10×15 cm). *Orbiter Flags (4×6").*

Orbiter Flags

Initially there were four space shuttle orbiters used in the operational part of the program – Columbia, Challenger, Discovery, *and* Atlantis. *When the space shuttle* Challenger *and her 7 crew members were lost in a catastrophic launch accident on 28 January 1986, it was replaced by a new orbiter called* Endeavour.

Flags were created to represent each of the shuttle orbiters as part of NASA's Manned Flight Awareness Program*, which was established to increase awareness of human space flight and to recognize the contributions of those who worked on the program. It is unclear who designed the flags and when they were first used, but it is known that it was sometime after the* Challenger *accident. The orbiter flags had a white field with a blue triangle running across the top of the flag and a red triangle across the bottom. Orientation of the triangles resulted in a broad diagonal white stripe that angled*

kuta uz koplje prema donjem suprotnom kutu. Smješten u središte bijele pruge nalazio se naziv letjelice plavim slovima, sa siluetom *shuttlea* u letu, s otvorenim vratima skladišta. Na zastavama *Atlantisa* i *Endeavoura*, silueta letjelice u potpunosti je nadomještala slovo A, a na zastavama *Columbije* i *Discoveryja* smještena je preko slova O. U gornjem slobodnom uglu zastave bio je smješten logo *Programa edukacije o letovima s ljudskom posadom*. Na kasnijim inačicama zastave logo je zamijenjen logom novog naziva *Program edukacije o svemirskim letovima*. Kasnije je izrađena i zastava za *Challenger* (gdje je silueta zamjenjivala slovo A).

Osim toga, NASA je izradila i zastavu za Enterprise, raniju inačicu shuttlea korištenu za suborbitalne testove. Na toj zastavi, prikaz letjelice razlikuje se od ostalih zastava orbitera i prikazuje siluetu ispitnog shuttlea prilikom slijetanja – na vrhu nosa letjelice nalazi se šiljak, a vrata skladišta su zatvorena, dok se na repu nalazi aerodinamični stožac koji prekriva motore.

Zastave orbitera isticane su na jarbolima instalacija NASA-e tijekom misija *shuttleova*. Tisuće manjih zastavica veličine 4 × 6 inča (10 × 15 cm) redovito je nošeno u letjelicama na sve misije. Po slijetenju, ove zastavice, zajedno s pripadajućim potvrdama, poklanjale su se zaposlenicima svemirskog programa kao znak zahvale za njihov dio posla.

Zastave misija (10×15 cm). *Mission Flags (4×6").*

down from the upper hoist to the lower fly. Centered on the white portion of the field was the orbiter name in blue, with a silhouette of a shuttle in flight with its payload doors open. On the flags for Atlantis *and* Endeavour*, the shuttle silhouette completely substituted for the letter A, while those on the flags for* Columbia *and* Discovery *overlapped with the letter O. At the upper hoist of the flag was the logo of the* Manned Flight Awareness Program*. Later versions of the flag had an updated logo for the renamed* Space Flight Awareness Program*. As the Space Shuttle Program came to an end, a flag was also created for* Challenger *(with the silhouette replacing the letter A).*

In addition, NASA also created a flag for the Enterprise, an early space shuttle designed for suborbital tests. On the flag for Enterprise, the shuttle image is different than that on the other orbiter flags and reflects the silhouette of the test shuttle during early approach and landing tests – there is a spike on the nose of the orbiter, the payload bay doors remain closed, and there is an aerodynamic cone covering the location where the main engines would be.

Orbiter flags were flown at NASA facilities during shuttle missions. Thousands of smaller 4 x 6 inch (10 x 15 cm) versions of the flags were regularly carried on shuttle missions. After the shuttle landed, these small flags were attached to certificates and presented to space program employees in recognition of their work.

Zastave misija i tereta

Zastave su se izrađivale i za pojedine misije *space shuttleova*, ali rjeđe i ne za svaku misiju. Čini se da su bile manje službene i nisu široko korištene. U sva tri do sada dokumentirana primjera zastava misija radi se o zastavicama 4 × 6 inča, koje su, kako se čini, podijeljene djelatnicima NASA-e. Zastavice su plave s oznakom misije kao primarnim elementom dizajna. Dodatno, u dizajn su uključene službene oznake misije (npr. STS-115), amblem NASA-e i logo *Programa edukacije o svemirskim letovima*.

Ponekad su izrađivane i zastavice za pojedine terete koji

Zastave tereta (10×15 cm). *Mission Flags (4×6").*
Gore/*Top*: U.S. Microgravity Payload-1, 1992.; U.S. Microgravity Payload-2, 1994.
Dolje/*Bottom*: U.S. Microgravity Laboratory, 1993.; Tethered Satellite System, 1992.

Mission and Payload Flags

Flags were also created for specific space shuttle missions, but these were rare and were not made for every mission. They also seem to have been less official and not widely used. All three documented examples of mission flags were small 4 x 6 inch flags which were apparently distributed to NASA employees. The flags are blue with the mission patch as the primary emblem on the flag. In addition, the design includes the official mission designation (e.g. STS-115), the NASA insignia, and the logo of the Space Flight Awareness Program.

In some cases flags were designed for payloads that were flown aboard the space shuttle. As with

su prevoženi na letjelicama. Kao i zastavice misija, zastavice tereta nisu izrađivane za svaki teret, bile su manje službene i nisu široko korištene. Izgled zastavica tereta bio je prilično raznolik. Tipično bi sadržavale oznaku tereta, ime letjelice kojom je prevožen, i oznaku leta (tj. STS broj). Manja količina ovih zastavica veličine 4 × 6 inča nosila bi se tijekom misije i uz potvrdu o tome, dodjeljivala zaposlenicima koji su radili na programu tereta.

Zastave Shuttle-Mir

Osim zastava povezanih s Programom *Space Shuttle*, izrađivane su i zastave *Shuttle-Mir*. Prije početka izgradnje *Međunarodne svemirske postaje*, NASA je surađivala s Ruskom svemirskom agencijom u nizu misija tijekom kojih se američki *space shuttle* spajao s ruskom svemirksom postajom *Mir*. Ovaj je program službeno nazivan „Faza 1“ Programa ISS. Cilj ovih letova bio je pokazati sposobnost *shuttlea* da se spoji sa svemirskom postajom u orbiti te da se razvije razina međunarodne suradnje u svemiru koja je potrebna da se izgradi i stavi u funkciju *Međunarodna svemirska postaja*.

Zastave *Shuttle-Mir* imale su tri dijagonalne okomite pruge (od koplja prema slobodnom kraju), crvena, bijela i plava. U sredini bijele pruge bila je oznaka Faze 1 koja je prikazivala *shuttle* spojen s *Mirom* iznad stiliziranog prikaza planete Zemlje. Oko oznake bili su natpisi *NASA Shuttle* na engleskom i *РКА Мир* na ruskom. RKA je kratica ranijeg naziva Ruske federalne svemirske agencije.

Zaključak

Program *Space Shuttle* proizveo je više zastava nego bilo koji drugi svemirski program u američkoj povijesti. Među njima, zastave orbitera su se najviše koristile i jedine su proizvedene u značajnijem broju primjeraka. Osnovna funkcija ovih zastava bila je promocija svijesti o NASA-inim programima svemirskih letova s ljudskom posadom. One zastave koje su se vijale u svemiru postale su suveniri misija *space shuttlea* za one koju su radili na programu. Sada kada je program završen, te zastave se više neće koristiti i mogle bi se prepustiti zaboravu. Ipak, za one koji posjeduju koji primjerak, one će ostati značajan podsjetnik na *space shuttle* u godinama koje dolaze.

Izvori:

Ove informacije su originalno objavljene u članku Platoff, A. M. *Flags in Space: NASA Symbols and Flags in the U.S. Manned Space Program*, The Flag Bulletin, nr. 230, September-December 2007, published in December 2010.

Dokumentirane zastave su u osobnoj zbirci autorice ili u zbirkama njezinih prijatelja. Opažanja su autoričinia u NASA-inom Svemiskom središtu Johnson.

Space Flight Awareness Awards – Team Award, http://web.archive.org/web/20061009212930/http://www.hq.nasa.gov/osf/sfa/team.html [accessed 4 September 2011].

Space Flight Awareness Awards – Leadership Award, http://web.archive.org/web/20061007181513/http://www.hq.nasa.gov/osf/sfa/leadership.html [accessed 4 September 2011].

Gore: Zastave orbitera (100×150 cm).
Dolje: zastava Shuttle-Mir (10×15 cm).
Top: Mission Flags (40×60").
Bottom: Shuttle-Mir Flag (4×6").

the mission flags, payload flags were not created for every payload, were less official, and were not widely used. The designs for payload flags varied widely. They typically included an insignia for the payload, the name of the orbiter on which the payload flew, and the flight designation (STS number) for the flight. Small numbers of these flags in the 4 x 6 inch size were carried on the space shuttle during the mission and then attached to award certificates for employees who worked on the payload program.

Shuttle-Mir Flag

An additional flag associated with the Space Shuttle Program was the Shuttle-Mir *flag. Before the assembly of the* International Space Station*, NASA cooperated with the Russian space agency on a series of missions during which the American space shuttle docked with the Russian space station* Mir*. This program was officially designated as "Phase 1" of the ISS Program. The goal of these flights was to demonstrate the capabilities of the shuttle to dock with a space station in orbit, and to develop the level of international cooperation in space that would be necessary to build and operate the* International Space Station.

The Shuttle-Mir *flag had three diagonal vertical stripes of (from hoist to fly) red, white, and blue. Centered on the white stripe was the Phase 1 emblem which showed the shuttle docked to Mir above a stylized image of the planet Earth. Around the outside of the emblem were the words* NASA Shuttle *in English and* РКА Мир *in Russian.* RKA *is an abbreviation for a former name of the Russian Federal Space Agency.*

Conclusion

The Space Shuttle Program generated more flags than any other space program in American history. Of these flags, those for the orbiters were the most widely used and the only ones manufactured in large numbers. The primary purpose of the flags was to promote awareness of NASA's human space flight programs. Those that were flown in space became souvenirs of space shuttle missions presented to those who worked in the program. Now that the program has come to an end, these flags will no longer be used and may likely be forgotten. However, for those who own one, they will continue to be an important reminder of the space shuttle for years to come.

Sources:

This information was originally reported in my article, Flags in Space: NASA Symbols and Flags in the U.S. Manned Space Program, *The Flag Bulletin (#230, September-December 2007, published in December 2010).*

Flags documented are held in the author's private collection or in the collections of her friends. Observations of the author at NASA's Johnson Space Center.

Daniel Premerl

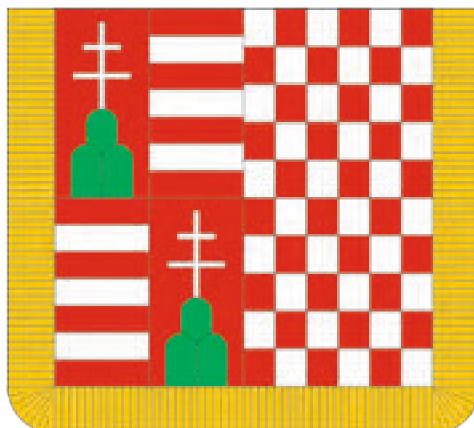
Zastava Hrvatsko-ugarskog kraljevstva na katafalku cara Franje I. u Bolonji 1765.

The Flag of the Croatian-Hungarian Kingdom on the Emperor Francis I. Catafalque in Bologna in 1765

Nedavno sam, u časopisu ikonografskih studija *Ikon* 4 (2011.), pisao o katafalku cara **Franje I. Stjepana Lotarinškog**, supruga **Marije Terezije**, podignutom u Bolonji 1765. godine. Naručitelj te *pompe funebre* bio je rektor **Ilirsko-ugarskog kolegija** u Bolonji **Ivan Škrgatić**, po naredbi zagrebačkog biskupa **Franje Thauszyja**. Tim je povodom u Bolonji objavljena tanka knjiga (tzv. *avviso*) u kojoj se, među inim, nalazi oveća grafika (na rasklapanje) katafalka i njegov ikonografski opis. U spomenu-tom članku razmjerno detaljno i na temelju arhivskih dokumenata uspo-redno analiziram sliku i tekst toga događaja. Stoga zainteresi-ranije čitatelje, i one koje zanimaju izvori i bilješke, upućujem na taj članak. Namjera je pak ovog kraćeg članka podijeliti s čitateljima *Grba i zastave* jedan detalj s te svečanosti iz 1765. – jednu zastavu.

Ilirsko-ugarski kolegij osnovan je 1553. godine s jasnom svrhom – da se omogući kvalitetan i pravovjeran doktorski studij kandidatima iz Zagrebačke biskupije i Slavonije, u vrijeme kada se ta mogućnost naprosto nije nazirala u domovini, svedenoj na *ostatke ostataka*, te ozbiljno ugroženoj od Osmanlija s istoka, ali i protestantizma sa zapada. Kolegijem je uspješno upravljao **Stolni kaptol zagrebački**, sve dok 1783. godine **Josip II.**, reformom visokog obrazovanja, nije zabranio studij u inozemstvu. Kroz kolegij je, u svojoj mladosti, prošla većina biskupa, banova, pravnika, liječnika, plemića i kanonika kontinentalne Hrvatske. Zgrada Kolegija i danas se nalazi u povijesnom središtu Bolonje. Štoviše, u njoj su dobro sačuvane freske u refektoriju iz 1700. godine, o čijoj ikonografiji ću uskoro objaviti članak.

Spektakularne javne svečanosti obilježile su kulturu i svakodnevicu glavnih središta katoličke Europe tijekom baroknih stoljeća. Povoda je bilo mnogo: krunjenja, vladarska vjenčanja, vjerski blagdani, karneval, ulazak znamenitog vladara u grad, proslave ratnih pobjeda, rođenja prijestolonasljednika i – smrti znamenitih ličnosti. Svim tim spektaklima je zajedničko da su njihov osnovni sastojak raskošne sceno-grafije koje su samo za tu priliku izrađivali vodeći umjetnici. Dio tih scenografija su i dramatična barokna osvijetljenja (skrivena, pomična), ali i vatrometi, muzika, te nerijetko i „žive slike“, tj. kazališna uprizorenja. Spektakularnim svečanostima elita je, veličajući onoga kome je spektakl bio namijenjen tj. njegovu ili njezinu ideologiju, veličala i predstavljala sebe, te istom zadovoljavala javnu žudnju za spektaklom. O tom „efemernom baroku“ danas ponajviše znamo zahvaljujući grafikama koje su vizualno, te popratnim knjigama

Gore: Moguća rekonstrukcija zastave (Ž. Heimer). Dolje: Detalj katafalka.
Top: Possible flag reconstruction (Ž. Heimer). Bottom: Catafalque detail.

Recently, in the journal for iconographic studies Ikon *4 (2011), I was writing on the Catafalque of Emperor **Francis I Stephen of Lorraine**, husband of **Maria Theresa of Austria**, erected in Bologna in 1765. The client who ordered this* pompe funebre *was the rector of the **Illyrian-Hungarian College** in Bologna, **Ivan Škrgatić**, acting under the orders by the Bishop of Zagreb **Franjo Thauszy**. On the occasion, it was issued in Bologna a booklet (so called* avviso*) including, among others, a large graphic (fold-out) of the catafalque and its iconographic description. In the mentioned article, I consider in relative details and based on archive documents, the depiction and the text regarding the event. Therefore, I refer interested readers, and those looking for the sources and notes, to the article. The intention of this short overview is to share with the* GiZ *readers a single detail of the celebration of 1765 – a flag.*

The Illyrian-Hungarian College was established in 1553 with a clear goal – to enable quality and orthodox doctoral studies for the candidates from the Zagreb Diocese and Slavonia, at a time when this possibility was simply not available in the homeland, reduced to the reliquiae reliquiarum *and with the serious threat by the Ottomans from the east, but also by Protestantism from the west. The College was successfully governed by the **Cathedral Chapter of Zagreb** throughout until 1783, when **Joseph II** with his reform of higher education, prohibited studies abroad. The College was attended in their youth by the majority of bishops, bans, lawyers, physicians, noblemen and canons of the mainland Croatia. The building of the College still remains in the historical core of Bologna. Even more, it preserves frescoes in the refectory from 1700, on iconography of which I shall soon publish an article.*

The spectacular public ceremonies are characteristic for the culture and daily life of the main centres of the Catholic Europe during the Baroque centuries. There were many causes: coronations, royal weddings, religious holy days, carnivals, entry of a prominent ruler into the city, war victories, births of heirs – and deaths of famous persons. All the spectacles had in common a single ingredient – lavish tableaux prepared for the occasion by the leading artists. The tableaux included also dramatic Baroque lighting (hidden, movable), but fireworks, music and frequently "living images", i.e. theatrical staging, as well. With these spectacular ceremonies, the elite was, by praising the one in whose honour the spectacle was staged, i.e. his or her ideology, also exalting and representing the individuals themselves and at the same time, satisfying the public craving

(*avvisi*) koje su tekstom, vjerno prenijele najvažnije dijelove određenih svečanosti. U hrvatskim zemljama također je bilo, kako svjedoče dokumenti, javnih svečanosti s efemernim scenografijama i dekoracijama, primjerice u Zagrebu i Dubrovniku, no sačuvana je tek jedna grafika jednog katafalka u Zagrebu, bez popratne knjižice. Stoga je bolonjska *pompa funebre* za cara Franju I. još zanimljivija – riječ je o najbolje dokumentiranoj baroknoj svečanosti naručenoj od hrvatskog naručitelja.

Motiv organiziranja te posmrtne svečanosti bio je sljedeći: sveti rimski car Franjo I. potvrdio je Kolegiju važne privilegije iz XVI. stoljeća, koje su, pretpostavljam, podrazumijevale izuzeće od lokalnih poreza i davanja. Usto, bio je muž hrvatsko-ugarske kraljice Marije Terezije, a između nje i naredbodavca biskupa Thauszyja postojala je velika lojalnost i međusobno darivanje. Rektor Škrgatić izvrsno se snašao – za taj je zadatak angažirao tada vodećeg bolonjskog umjetnika **Maura Tesija** (i mnoge druge).

Scenografije za posmrtnu svečanost, tijekom koje je služena misa za odrješenje grijeha preminulog, bile su namijenjene trajanju od tri dana. Bile su izrađene od drva, kartona, *papier-mâché*-a, gipsa, tekstila, pozlate itd., koji su savršeno simulirali mramor, zlato i ostale skupe i plemenite materijale. Glavni element te scene bio je katafalk ili *castrum doloris* – maštoviti simulakrum *tempietta*, grobnice ili kenotafa. Katafalk (odar) je uvijek bio smješten u sredini crkvenog broda.

Na grafici Tesijeva katafalka zanima nas kiparski ansambl podno baldahina. Njegovo značenje objašnjava nam tekst iz *avvisa*: „Onaj (kip) koji pak sjedi pod svodom, na povišenom mjestu, skinute krune i pokazuje medalju (s likom) uzvišenoga Franje – to je carstvo. Drugi, koji stoji s desna carstvu i tuguje, predstavlja ujedinjena kraljevstva Ugarske i Hrvatske. Drugi (kip) s lijeva genij je jednog i drugog kraljevstva koji zbog toga podiže zastavu Ugarske i Hrvatske.“ (Prevela s latin-skog Iva Kurelac).

Ta zastava lijepo se vidi na grafici. Koliko znam, mi danas ne poznajemo državnu zastavu Ugarsko-hrvatskog kraljevstva. Zastava s bolonjskog katafalka prikazana je u blagom perspektivnom skraćenju – lijeva polovica ispunjena je heraldičkim simbolima Ugarskog kraljevstva, dok je desna ispunjena uzorkom šahovnice, heraldičkim simbolom Hrvatskog kraljevstva. Sličnu kombinaciju tih dvaju heraldičkih simbola nalazimo na suvremenim grbovima – na dvije vojne zastave postrojbi generala **Josipa Kazimira Draškovića** (Muzej Trakošćan; zahvaljujem Jeleni Borošak-Marijanović što me upozorila na te zastave), te na cehovskoj zastavi iz Križevaca (u HPM).

Tako jedna nama do sada nepoznata bolonjska grafika iz 1765. godine otkriva i jednu nama do sada nepoznatu hrvatsku zastavu.

*for spectacles. We know best about this "ephemeral Baroque" today through the visual graphics and the attached booklets (*avvisi*) faithfully describing the most important part of the celebrations. As documents testify, there were also public celebrations with ephemeral tableaux and decorations in the Croatian lands, especially in Zagreb and Dubrovnik. However, a single graphic of such a catafalque in Zagreb was preserved, without the accompanying avviso. This makes the* pompa funebre *of Bologna for Emperor Francis even more interesting – it is the best documented Baroque celebration ordered by a Croatian purchaser.*

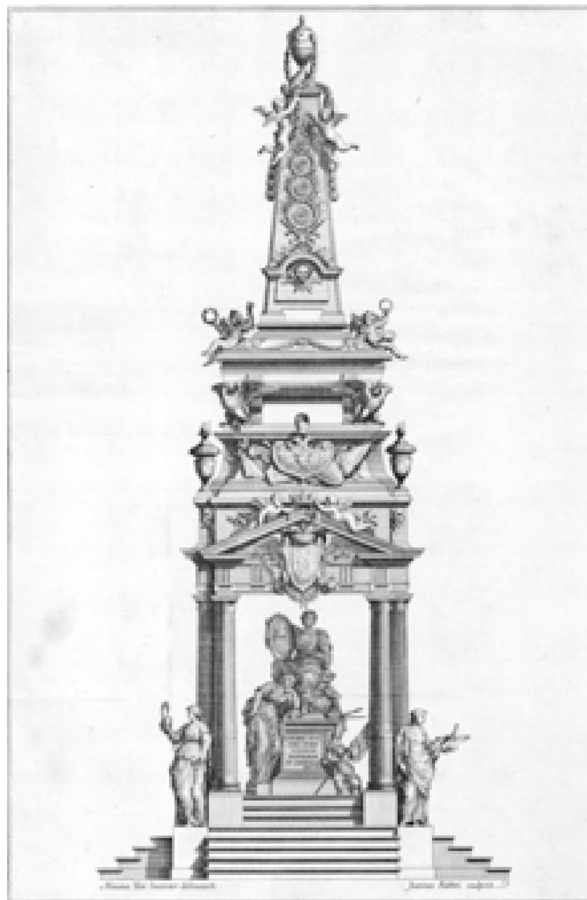
The motive for this funeral celebration was the following: Francis I, Holy Roman Emperor confirmed to the College certain important privileges of the 16th century, which included, presumably, exemption from local taxes and dues. Furthermore, he was husband of the Croatian-Hungarian queen Maria Theresa. Between her and Thauszy (who ordered the event) there was a great loyalty and mutual donations. Rector Škrgatic managed himself well – he hired for the task the leading Bolognese artist ***Mauro Tesi*** *(and numerous others).*

The tableau for the funeral celebration, during which a Mass of Absolution for the deceased was celebrated, was intended to last three days. They were made of wood, cardboard, papier-mâché*, plaster, textiles, gold plating etc., perfectly imitating marble, gold and other expensive and noble materials. The main element of the scene was the catafalque or the* castrum doloris *– an imaginative simulacrum of a* tempietto*, a tomb or a cenotaph. The catafalque was always set in the centre of the church nave.*

In the graphic of the Tesi's catafalque, attention is directed to the sculptural ensemble under the canopy. Its meaning is explained in the avviso *text. "That (sculpture) sitting under the dome, at the elevated spot, his crown removed and showing the medallion (with the figure) of exalted Francis – that is the Empire. That standing to his right and in mourning represents the united kingdoms of Hungary and Croatia. The sculpture to the left is a genie of one and the other kingdom and therefore raising the flag of Hungary and Croatia." (From the Croatian translation by Iva Kurelac.)*

The flag is clearly visible in the graphics. As far as I know, the state flag of the Croatian-Hungarian Kingdom is unknown to us today. The flag from the Bolognaise catafalque is shown in mild perspective shortening – the left half is filled with the heraldic symbols of the Hungarian Kingdom, while the right contains the chequy pattern, the heraldic symbol of the Croatian Kingdom. A similar combination of the heraldic symbols may be found on the period arms – on two military flags of the units of General ***Josip Kazimir Drašković*** *(in the Trakošćan Museum; thanks to Jelena Borošak-Marijanović for pointing me to these flags), and on a guild flag from Križevci (in the Croatian History Museum).*

In this way, these hitherto unknown Bolognaise graphics from 1765 reveal to use also a previously unknown Croatian flag.

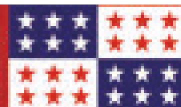
Mauro Tesi, Katafalk cara Franje I., grafika, 37 x 24 cm, 1765., iz: *De funere Francisci Romanorum electi Imperatoris (...)*, Bologna, 1766. (Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb).

HGZD je sudjelovao je na XXIV. međunarodnom veksilološkom kongresu, Washington, D.C., SAD. Ove kongrese svake druge godine organizira Međunarodna federacija veksiloloških udruga (FIAV) u suradnji s domaćim organizacijama, tako da su ove godine domaćini Kongresa bili Sjevernoamerička veksilološka udruga (North American Vexillological Association, NAVA) i Veksilološka udruga Chesapeake Baya (Chesapeake Bay Flag Association, CBFA). Kongres je organiziran u kongresnom centru The Washington Masonic Memorial ① u naselju Aleksandria, Virdžinija, povijesnom dijelu grada Washingtona, a danas izdvojenom u posebnu općinu u državi Virdžinija. Kongres je ujedno bio i 45. godišnji sastanak udruge NAVA. Sudjelovalo je preko 200 stručnjaka iz 20 zemalja. Istodobno je održan (na drugoj lokaciji) i sastanak Udruge nezavisnih trgovaca zastavama (National Independent Flag Dealers Association, NIFDA), ali je dio aktivnosti organiziran i zajedno.

①

②

③

U sklopu Kongresa održana je i izborna Generalna skupština FIAV, na kojoj je Željko Heimer prisustvovao kao delegat HGZD. HGZD je članica FIAV od 2007. godine i aktivno sudjeluje u radu FIAV, a g. Heimer više godina djeluje u nekoliko stručnih povjerenstava koje je FIAV osnovao radi rješavanja znanstvenih i stručnih pitanja od interesa za ovo područje, osobito oko standardizacije znanstvenog nazivlja i metodologije u istraživanju. Tijekom Skupštine u FIAV primljene su nove organizacije: Državni savjet za heraldiku Parlamenta Gruzije, Vlaggenparade fondacija Roterdam i Makedonsko heraldičko društvo. Kao što naši čitatelji dobro znaju, s ovim posljednjim HGZD već godinama uspješno surađuje. Tijekom Skupštine, novim članicama, primljenim na nekoliko posljednjih skupština, a tako i HGZD-u, dodijeljene su svečane povelje o članstvu. ⑦

Na akademskom dijelu Kongresa predstavljeno je četrdesetak radova predavača iz 22 zemlje, polusatnim predavanjima popraćenim multimedijalnim prezentacijama. Dvije prezentacije održali su članovi HGZD. Jelena Borošak Marijanović održala je predavanje „Sokol Flags: The Symbols of the Croatian Sokol Movement up to 1914“ (Sokolske zastave: simboli sokolskog pokreta do 1914.) Sokolski se pokret razvio u Hrvatskoj u drugoj polovici XIX. stoljeća kao široki obrazovni i sportski pokret temeljen na nacionalnim vrijednostima, po ugledu na slične organizacije koje su se počele javljati i u Češkoj, a povezujući se s njima imao je i panslavenski predznak. Mnoge sokolske zastave sačuvane su u zbirci Hrvatskog povijesnog muzeja, a u svojem izlaganju gđa Borošak Marijanović prikazala je kako su se te zastave koristile, dokumentirano na fotografijama sokolskih događanja iz zbirke HPM. Željko Heimer predstavio je svoj rad na temu „National Identity in the Political Party Flags in Croatia“ (Nacionalni identitet u zastavama političkih stranaka u Hrvatskoj), u kojem je predstavio zastave suvremenih političkih stranaka Republike Hrvatske s osobitim osvrtom na načine prikaza nacionalnog identiteta na njima te analizom „političke čitljivosti“ veksilološke poruke u europskom i globalnom kontekstu. Ovakav sustavan prikaz veksiloloških metoda za istraživanje nacionalnog identiteta izazvao je izuzetno pozitivne reakcije i komentare stručne publike, još jednom potvrđujući ulogu HGZD kao jedne od predvodnica znanstvenog istraživanja u veksilologiji. Kao ilustracija ovog ugleda neka posluži informacija da je g. Heimer izabran od strane organizatora za moderatora jedne od sjednica Kongresa.

Domaćini Kongresa pokazali su se u najboljem svjetlu, organizacija je bila besprijekorna, a jedino na što nisu mogli utjecati bilo je vruće i vlažno vrijeme koje je kod svih izazivalo akutne navale znoja. No, izvrsnom organizacijom osvježavajućih napitaka i klimatiziranih prostora, svatko se mogao u tome dobro snaći. U neslužbenom programu kongresa bile su organizirane zajedničke večere po izboru, popodnevna i večernja neformalna druženja. Ovo je bila prilika da se sudionici kongresa upoznaju i s jednom tradicijom udruge NAVA koju zovu „Vexi-bits“ (što bismo preveli recimo kao veksi-štikleci, crtice, anegdote), polu-formalnim sastankom na kojem svatko tko želi ima tri do pet minuta da ispriča prisutnima neku svoju dogodovštinu u vezi sa svojim „zastavnim“ aktivnostima, da predstavi neku zanimljivu zastavu ili ponudi kakvu drugu crticu. Tako smo imali prilike čuti pedesetak „bitova“, vidjeti mnoštvo neobičnih zastava koje su sudionici donijeli pokazati. To je bilo mjesto da pokažem i jednu zastavu koju sam ponio sa sobom upravo za takvu priliku - pramčanu zastavu ratnih brodova Hrvatske ratne mornarice. ③ Naravno, ovakva zastava koju ne mogu vidjeti svaki dan, izazvala je znatno zanimanje.Neizbježan je bio naravno i sastanak članova međunarodne veksilološke udruge FOTW, koji djeluju u cyber-prostoru pa su ovi kongresi rijetka mogućnost da se vide uživo. ⑤

Kao poseban dio Kongresa organiziran je posjet Nacionalnom muzeju američke povijesti, jednom od muzeja poznate Ustanove Smithsonian, gdje je za delegate Kongresa posebno organiziran posjet konzervatorskom odjelu za tekstil i depou zbirke zastava ②, inače zatvorene za javnost. Delegati su imali prilike pregledati dijelove depoa po izboru ④, imali su rijetku priliku izbliza razgledati i fotografirati pojedine zastave, ali i pomoći djelatnicima u identifikaciji ponekih primjeraka, kao što je ova ogromna zastava austrougarskog feldmaršal-lajtnanta dizajna iz 1894. godine.⑥

HGZD participated at the 24th International Congress of Vexillology held in Washington, D.C. These congresses are orgnaized biannually by the International Federation of Vexillologic Associations (FIAV) in cooperation with the local organizations, so this year the hosts were the North American Vexillological Association (NAVA) and the Chesapeake Bay Flag Association (CBFA). The Congress was held in the The Washington Masonic Memorial ① Congress Centre in the town of Alexandria, Virginia, the historic part of the DC, today separated as a city in Virginia. The Congress was also the 45th annual meeting of NAVA. There were more then 200 participants from 20 countries. Also, a meeting of the National Independent Flag Dealers Association (NIFDA) was held at the same time (on other location), while part of the activities were organized together.

During the Congress, the electoral FIAV General Assembly was held, on which Željko Heimer was HGZD delegate. HGZD is a FIAV member since 2007 and is active in the FIAV work, so Mr. Heimer is member of some expert committees established by FIAV for certain issues, such as terminology standardization and research methodology. During the Assembly new organizations were admitted: The State Parliamentary Council for Heraldry of Georgia, the Vlaggenparade foundation Roterdam and the Macedonian Heraldic Association. As our readers are well aware, with the latter, HGZD has long fruitful cooperation. During the Assembly, the new members, admitted in a several last assemblies, including HGZD, were granted ceremonial charters on FIAV membership. ⑦

The academic part of the Congress consisted of some 40 papers from 22 countries, presented with 30 minutes lectures with slides. Two such lectures were held by HGZD members. Jelena Borošak Marijanović talked about „Sokol Flags: The Symbols of the Croatian Sokol Movement up to 1914“. The Sokol movement developed in the second half of the 19th century as a wide educational and sporting movement based on national values. It was modelled on similar societies established in thed Czech lands, and linking with those it maintained a Pan-Slavic character. Numerous Sokol flags are preserved in the Croatian History Museum (HPM), whil in her lecture Mrs Borošak Marijanović showed how these flags were used, as documented on photographs of the Sokol events in the HPM collections. Željko Heimer presented his topic „National Identity in the Political Party Flags in Croatia“, analysing the flags of the modern political parties in Croatia considering the depicting of the national identity and the analysis of the “political readability” of the vexillologic message in the European and global context. Such systematic approach in vexillologic methodology for the research of the national identity was well received, confirming again the role of HGZD as one among the leading forces of scientific approach in vexillology. As an illustration to the reputation may serce the fact that Mr. Heimer was invited to act as a moderator to a Congress session.

The Congress hosts have shown themselves in the best possible lightg. The organization was flawless, while the only thing that they could not influence was a hot and humid weather, producing acute sweating in many. However, the excellent organization of refreshments and air-conditioning dealt with it well. In the unofficial Congress programme there were organized choices of common dinners, informal meetings during afternoons and evening. There was also an opportunity for the delegates to get familiarized with a NAVA tradition named “Vexi-bits”, a semi-formal meeting providing to everyone willing a three to five minutes to recount some of his anecdotes regarding his vexillological activities, to show some interesting flag he brought or to offer some other story. Thus we had chance to hear some two dozen “bits” and to see a number of unusual flags. This was opportunity for me to show a flag that I brought for just a such chance – the Croatian Naval Jack ③. As an uncommon item, it provoked much interest, of course. An inevitable event was, also, the FOTW meeting – as their members are active in the cyber-space it is a rare opportunity to meet head to head.⑤

As special Congress event was the visit to the National Museum of American History, one of the Smithsonian Institution, where the delegates had organized special visit to the textile department and the flag collection depot ②, not available to general public. We had chance to browse though the depot drawers ④, a rare opportunity to take photographs of certain flags, but also to help to the curators identifying certain flags from their numerous collection, such as this huge Austrian-Hungarian Feldmarschall-Leutenant's flag of 1894 design ⑥.

④

⑤

⑥

⑦

Fédération Internationale des Associations Vexillologiques

Recognises the admission of

Hrvatsko grboslovno i zastavoslovno društvo
Croatian Heraldic and Vexillologic Association

Valt Jurečič

HG kolokvij Fribourg 29. 08. – 01. 09. 2011.

Ove godine Švicarska je na nekoliko trenutaka bila središte heraldičkog i genealoškog (grboslovnog i rodoslovnog) svijeta. Tamo se, naime, održavao **XVII. kolokvij** (stručna razmjena mišljenja) **Međunarodne heraldičke akademije** (*Academie International d´Heraldique*, AIH). Sudjelovalo je 44 predstavnika iz 17 zemalja. Neslužbeno ih je bilo i više, jer smo mogli sresti i posjetitelje iz zemalja (Češke, Poljske, Rusije…), koje nisu bile na službenom popisu.

Ova međunarodna institucija osnovana je 1949. godine u Parizu na inicijativu tada vodećih europskih heraldičkih i genealoških stručnjaka. Od onda se članstvo susreće na dvogodišnjim heraldičkim kolokvijima, odnosno na kongresima, koji se održavaju naizmjenično. Takozvani kolokviji su kongresima jednaki stručni skupovi, no uz nešto kraći program. Obično heraldički i genealoški kongresi traju po šest dana s nizom stručnih predavanja, ponekad i u po tri paralelne sjednice i na četiri jezika (engleski, francuski, njemački i španjolski), a u program su uključene i stručne ekskurzije. Kod kolokvija program je zgusnut na samo četiri dana u nizu i na najviše tri jezika. Predavanja su opremljena s više ili manje bogatim slikovnim gradivom. Još do prije par godina predavanja su bila simultano prevođena na sva četiri jezika. Kod kolokvija se mora osloniti na vlastito poznavanje jezika.

Ovogodišnji heraldički kolokvij bio je stručni nastavak lanjskog XXIX. međunarodnog kongresa u Stuttgartu. Održao se u starom švicarskom gradu Fribourgu, na najstarijem od tri friburška sveučilišta *Université de Fribourg – Miséricorde*. S obzirom da se radi o frankofonom dijelu Švicarske, većina predavanja su bila na francuskom. Ravnateljstvo AIH izglasalo je nizozemski Maastricht za mjesto održavanja sljedećeg kongresa 2012., a sljedeći kolokvij bit će 2013. u Oslu.

Moto (odnosno tema) ovogodišnjeg kongresa bili su »heraldički darovi« u europskoj povijesti. Malo je poznato da se još u srednjovjekovnoj Europi razvila tradicija darova s heraldičkim motivima. Prije svega radilo se o međusobnom memorijalnom uzdarju najviših službenih krugova, i najčešće se radilo o prikazima vitrajnih tabli odnosno prozora (vitraj je prozorsko okno izrađeno od komada obojanog stakla). Takvih, često zaista umjetničkih djela sačuvano je podosta, kako u starim crkvama tako i u dvorcima ili umjetničko-povijesnim galerijama. Više je toga sačuvano u zemljama koje nisu poharali ratovi. Tako su nam prikazani mnogi divni vitraji u projekcijama između predavanja, a još i više izvornih staklenih u olovo uokvirenih obojanih

HG Colloquium Fribourg 29th August – 1st September 2011

This year Switzerland was for a short time the centre of the heraldic and genealogic world, when the ***XVIIth Colloquium of the International Heraldic Academy*** (Academie International d´Heraldique*, AIH) was held there. There were 44 representatives from 17 countries. Unofficially, there were even more, as we could meet also visitors from countries that were not included in the official listing (Czech Republic, Poland, Russia…)*

This international institution was established in 1949 in Paris, initiated by the then leading European heraldic and genealogic experts. Ever since then, the members have met at biannual heraldic colloquia and congresses, each held in alternate years. These colloquia are quite similar to congresses, although with somewhat shorter programme. The heraldic and genealogic congresses usually last six days with a sequence of expert lectures, sometimes with as much as three parallel sessions and in four languages (English, French, German and Spanish), while the programmes include also excursions dedicated to related themes. The colloquia had the programme of only four days, in at most three languages. The lectures were provided to a greater or less extent with rich illustrations on slides. Until a few years ago, the lectures were simultaneous interpreted into all four languages. At the colloquia, one has to rely on one's own language skills.

This heraldic colloquium was the continuation of the last year's XXIXth International Congress in Stuttgart. It was held in the Swiss city of Fribourg, at the oldest of its three universities, the Université de Fribourg – Miséricorde*. Considering its location in the francophone part of Switzerland, the majority language of the lectures was French. The directorate of AIH voted Maastricht in the Netherlands as the site of the next congress in 2012, while the next colloquium is to be in Oslo in 2013.*

The motto (topic) of this colloquium was "heraldic gifts" in European history. It is not well known that as early as in medieval Europe, a tradition of giving gifts with heraldic motives developed. These were, first of all, memorial presents of the highest officials, and most often these were the stained glass tables i.e. windows (vitraj – window glass made of pieces of coloured glass). These master-pieces are preserved quite often in the old churches and castles, or in art history galleries. Of course, more of these were preserved in the countries that were spared wars. Numerous beautiful windows were shown to us in the breaks between the sessions, and even more original lead framed glass windows we had chance to see in the city of Fribourg itself, as well as in the neighbouring Multon. In the old castle there, with an excellent expert guide,

prikaza vidjeli smo u samom gradu Fribourgu i u susjednom Mutonu. Tamo smo u starom zamku uz izvrsno stručno vodstvo posjetili muzej vitraja, nakon čega je slijedio pregled vitraja u romaničko-gotičkoj gradskoj crkvi iz XII. stoljeća.

Tijekom zasjedanja kolokvija, povodom 50. godina svojeg heraldičkog stvaranja, predstavio sam veći broj grbova iz europske i slovenske povijesti koje sam priredio kroz ova desetljeća. Uključio sam naravno i mjesnu i osobnu heraldiku zadnjih 20 godina. Primio sam mnogo osobnih priznanja od sudionika ovog susreta.

Predzadnju večer zasjedala je **Opća skupština AIH** u svečanoj dvorani poznatog hotela *Aigle Noir* (Crni orao). Na ekskluzivnoj (zatvorenoj) sjednici koja je bila posvećena prijemu novih članova iz srednje i južne Europe, a koju je vodio predsjednik **Michael Popov** s četiri potpredsjednika AIH, primljen je, kao dugogodišnji kandidat iz Slovenije, u punopravno članstvo **Valt Jurečič**, te iz Hrvatske **Željko Heimer** i iz Makedonije **Jovan Jonovski**. Kvorum je osiguravala velika većina od ukupnog članstva AIH, koje je u svijetu ograničeno na sedamdeset članova. Statut AIH omogućuje članstvo svim zaslužnim heraldičarima i genealozima, iako je među njima žena vrlo malo. Na ovoj sjednici bila je samo jedna, ravnateljica Kanadskog državnog protokola, koja je potpisniku ovih redaka prva čestitala na prijemu u redovno članstvo ovog uglednog udruženja.

Posljednje popodne bilo je namijenjeno razgledavanju stare gradske jezgre i njezine urbanistike s naglaskom na srednjovjekovnu građansku i crkvenu arhitekturu.

Na službenom zatvaranju kolokvija priređena je protokolarna večera uz pratnju dama. I ovogodišnji banket je bio tradicionalno prijatan i veseo. Sakupljeni na svečanosti u Crnom orlu, poslušali smo niz inspirativnih govora poznatih osoba iz svijeta heraldike i genealogije. Uz izvrsna francuska vina nizale su se zdravice u čast novih članova, od kojih sam (nažalost) jedini bio osobno prisutan. Duboko u noć slijedilo je pozdravljanje starih prijatelja uz najljepše želje za dobro zdravlje i brzi susret u bliskoj budućnosti

we visited the stained glass museum and then studied the stained glass windows in the Romanic-Gothic church from 12th century.

During the colloquium sessions, marking the 50th anniversary of my heraldic work, I presented a number of arms from European and Slovenian history that I have prepared through the decades. Of course, I included the municipal and personal heraldry in the last 20 years. I have received a number of recognitions from the participants.

*The penultimate evening the **AIH General Assembly** was held in the ceremonial hall of the famous* Aigle Noir *(Black Eagle) hotel. At the exclusive (closed) session dedicated to the admittance of the new members from the Central and Southern Europe, lead by **Michael Popov** with his four AIH vice-presidents. They admitted **Valt Jurečič**, a long-standing candidate from Slovenia, as a full member. The Academy also admitted as members **Željko Heimer** from Croatia and **Jovan Jonovski** from Macedonia. The quorum was secured by the great majority of the total AIH membership, limited world-wide to seventy members. The AIH prescribes that the membership is open to all worthy heraldic and genealogic experts, although the number of women among them is indeed really small. Only a single female heraldist was present on the sessions, the director of the Canadian State Protocol, who was first to congratulate me on my new membership.*

The last afternoon was reserved for the tour in the heart of the old city and its medieval civic and ecclesiastic architecture.

The official colloquium closing was performed during a ceremonial dinner, accompanied by the spouses. This year's banquet was traditionally pleasant and cheerful. Gathered in the Black Eagle, we heard some inspiring speeches by celebrities of the heraldic and genealogic world. With the excellent French wines, the toasts were given one after another to the health of the new members, of which (unfortunately) I was the only one present there. The good-byes among the old friends lasted until the late hours, with best wishes for health and a speedy reunion.

Dijana Nazor

3. međunarodni festival umjetničkih zastavica *Zastava moga svijeta*

Ovogodišnji 3. međunarodni festival umjetničkih zastavica *Zastava moga svijeta*, koji organiziraju **Kraljevi ulice** u sklopu 15. međunarodnog uličnog festivala *Cest is d' Best* najuspješniji je do sada, jer se po prvi puta prijavilo više priznatih inozemnih umjetnika s tri kontinenta kao i nekoliko doktoranata poslijediplomskog studija slikarstva na Akademiji likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu. Od ukupno 48 radova i 45 autora, pristiglo je 14 radova iz Australije, Japana, SAD, Bosne i Hercegovine, Italije i Slovenije. Iz Hrvatske su pristigli radovi iz Dubrovnika, Đurđevca, Karlovca, Korčule, Splita, Ploča, Siska, Zadra, Zagreba itd.

Na kandelabrima Jelačićevog trga postavljeno je 108 ovogodišnjih i prošlogodišnjih radova. Svaki autor na svoj način likovno je donio priču o svom svijetu, u ovoj zahtjevnoj izvedbi, obogaćujući prostor trga i mameći prolaznike na promatranje.

Festival umjetničkih zastavica postaje sve prepoznatljiva manifestacija, a ove godine u studenom organizirat će se na CrOz - Festivalu australsko-hrvatskog prijateljstva na Federacijskom trgu u Melbourneu, u Australiji.

Kako je Festival izgledao može se vidjeti i na http://ulicnifestival.weebly.com i http://www.cestisdbest.com.

V. ilustracije na str. 14

3rd International Festival of Art Flags The Flag of My World

The 3rd International Festival of Art Flags, this year under the motto The Flag of My World*, organized by the **Street Kings** as part of the 15th International Street festival* Cest is d' Best*, was the most successful so far. This year, namely, for the first time the festival had significant number of participants from abroad, including a number of famed authors from three continents and several PhD students from the University of Zagreb Arts Academy. Total of 48 works by 45 authors was received from Australia, Japan, USA, Bosnia and Herzegovina, Italy and Slovenia. From Croatia, the works came from Dubrovnik, Đurđevac, Karlovac, Korčula, Split, Ploče, Sisk, Zadar, Zagreb etc.*

At the light posts of the Jelačić Square, 108 works of this and previous festivals were exhibited. Each author in his own way brought a story on his world, in this demanding implementation, enriching the space of the Zagreb's main square and luring the sights from the passers-by.

The Art Flags Festival becomes ever more recognizable manifestation, and this year in November it shall be a guest of the CrOz – the Festival of the Australian-Croatian friendship at the Federation Square in Melbourne, Australia.

How it looked like in Zagreb may be seen at http://ulicnifestival.weebly.com and www.cestisdbest.com.

See illustrations on p. 14

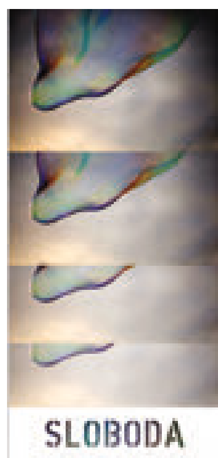
Dubravka Peić Čaldarović i Nikša Stančić: *Povijest hrvatskoga grba*, Školska knjiga, Zagreb, 2011. ISBN: 978-953-0-61285-3

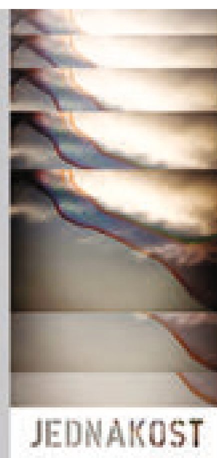
Najnoviji prikaz Povijesti hrvatskog grba koji je u srpnju ove godine izašao u izdanju „Školske knjige" predstavlja rezultat zajedničkog rada na projektu "Temeljni dokumenti hrvatske povijesti" dvoje autora: voditelja projekta te redovitog člana HAZU dr. sc. Nikše Stančića, i mr. sc. Dubravke Peić Čaldarović, kustosice u Hrvatskom povijesnom muzeju u Zagrebu. Autori su ovom znanstvenom monografijom pokušali predstaviti složenu povijest svih grbovnih simbola prisutnih u suvremenom grbu RH, u kontekstu relevantnih povijesnih događanja, i to na osnovi metoda heraldike te komparativne analize sačuvanih povijesnih izvora. U tom cilju, knjiga na ukupno 315 stranica, s više od 170 ilustracija autentičnih primjeraka evropske heraldičke baštine, u tri temeljna poglavlja kojima prethode uvodni dijelovi, te pogovorom s kataloškim dodatkom na kraju, prezentira sljedeće tematsko-sadržajne cjeline: nakon „Uvodne napomene", slijedi predgovor naslovljen „Povijest hrvatskog grba kao povijest dezintegracije i integracije hrvatskog prostora" gdje su ukratko naznačene osnovne heraldičke zakonitosti uključujući određenje pojma grba kao fenomena europske kulturne tradicije. Potom, u prvom i najopsežnijem poglavlju, slijedi ilustrativni, analitičko-komparativni pregled najstarijih heraldičkih izvora i povijesnih spomenika koji sežu u razdoblje intenzivnih dinastičkih borbi za prevlast nad pojedinim hrvatskim zemljama na prijelazu 14. i 15. st. U to je vrijeme, naime, prvi hrvatski grb, predstavljen s tri lavlje (ili leopardove) glave u štitu, još izražavao jedinstvo hrvatsko-dalmatinskog kraljevstva; no povijesne su okolnosti već krajem 15., a posebice u 16. st., postupno dovele do isticanja i drugih heraldičkih oblika za označavanje političkih cjelina koje su se u doba dezintegracije hrvatskog državnog teritorija oblikovale sukladno raspodjeli dominantnih političkih utjecaja. Bili su to, prije svega, „hrvatski" šahirani štit i „slavonska" kuna u trku između valovitih greda (ali i

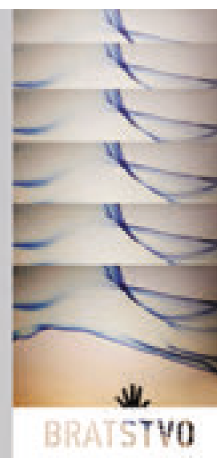

The latest monograph Povijest hrvatkoga grba (The history of the Croatian arms) issued in Jully this year by Školska knjiga represent the result of the common work on the project "Basic Documents of the Croatian History" by two authors: the project leader and the full member of the Croatian Academy of Sciences and Arts (HAZU) Nikša Stančić, PhD, and Dubravka Peić Čaldarović, Msc, the curatr in the Croatian History Museum in Zagreb. With this interesting publication, the authors attempted to present the complex history of all armorial symbols composing the contemporary arms of the Republic of Croatia, in the context of the relevant historic events and based on the methods of heraldry as well as of the comparative analysis of preserved historical sources. For this goal, the book totalling 315 pages with more then 170 illustrations of authentic examples from the Europan heraldic heritage, in three main chapters, preceded with introductory parts and followed by epilogue with a catalogue in the appendix, presents the following subject matter; after the Introductory remarks, follows a foreword titled The History of the Croatian arms as a history of disintegration and integration of Croatian area, providing shortly the basic heraldic principles including the disposition of the concept of coat of arms as a phenomenon of the European cultural tradition. Then in the first and the longest chapter, follows the illustrative, analytical and comparative review of the oldest heraldic sources and historical monuments reaching in the period of the intensive dynastic struggles for dominance over particular Croatian lands at the change of 14th to 15th century. Namely, that is the time when the first Croatian arms, depicting three lion (or "leopard" viz. lion guardant) heads in a shield, expressed still the unity of the Croatian-Dalmatian kingdom. However, the historical circumstance already at the end of the 15th century, and especially in the 16th century, gradually lead to display of other heraldic designs to denote political units shaped in the period of disintegration of the Croatian state territory in conformity with the dominant political influence. These were, first of all, the

Nagrađeni radovi / *Awarded works* : 1. Kato Takafumi, Hirošima, Japan: Obiteljski portret / *Family Portrait*, 2. Joža Boltižar, Haganj: Kružić plavog neba / *A small circle of the blue sky*, 3. Valentino Bilić-Prcić i Đurđica Katić, Split: Sloboda. Jednakost. Bratstvo. / Freedom. Equality. Brotherhood.

„slavonski“ grb s tri hrta u trku, odnosno grb s rukom koja drži mač – oklopljenom, ili „u rukavu“), kao i dva različita grbovna oblika Dubrovačke republike, (sa svojim inačicama), te različite varijante grba s likom „istarske“ koze u štitu. Mnogobrojnim autentičnim heraldičkim primjerima nastalim u razdoblju 14-18. st. ilustrirana je njihova nedosljedna, ponekad zbunjujuća primjena, u kontekstu složenih kulturno-političkih pojava toga doba. U drugom je poglavlju - posvećenom analizi elemenata „Tradicionalnog i modernog u hrvatskoj nacionalnoj heraldici 19. st.“ - detaljnije predstavljen proces ponovnog objedinjavanja triju pokrajinskih heraldičkih simbola – Hrvatske, Dalmacije i Slavonije - u jedinstveni grb, kao izraz novih političko-integracijskih težnji; on je u doba uspostavljanja Austrougarske monarhije rezultirao nastankom prvog jedinstvenog i službenog grba Trojedne Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. No, budući da je prije toga, u pojedinim fazama hrvatskog nacionalnog pokreta tijekom 19. st. heraldička uporaba Ilirske *leljive* bila česta, ovo poglavlje nastoji također dati tumačenje porijekla i značenja tog simbola mladog mjeseca i zvijezde Danice. Sadržaj trećeg poglavlja (s naslovom „Hrvatski grb u 20. i na početku 21. st. – između mita i stvarnosti“) razlikuje se od prethodnih tematskih cjelina utoliko, što je „hrvatski“ šahirani štit – koji se po završetku Prvog svjetskog rata definitivno uvriježio u svojstvu zajedničkog službenog grba svih hrvatskih zemalja okupljenih od 1918. g. u Kraljevini SHS/Jugoslaviji - isključivi predmet njegova interesa. Od tada pa do kraja 20. st. doživio on je više modifikacija u izgledu i značenju, preživjevši četiri različita politička režima. Pritom je svaka povijesna faza u političkom razvoju hrvatskih zemalja u to vrijeme svojim dominantnim društvenim i političkim vrijednostima, svjetonazorima, normama i simbolima koji su se međusobno smjenjivali u relativno kratkim intervalima, značajno uvjetovala viđenje, interpretaciju i izgled nacionalnog grbovnog znakovlja u novim povijesnim uvjetima. No, svaka je od tih faza političkog života Hrvatske isto tako razvijala sasvim osobit stav prema heraldičkoj disciplini, kao i prema svakodnevnoj praksi izrade, isticanja i proučavanja grbovnog znakovlja uopće, što je nadalje uzrokovalo uzlete i padove heraldičke prakse kao i njezin različit doprinos pomoćnim povijesnim znanostima. U skladu s time, u pogovoru knjige naslovljenim „Aktualnost heraldičke baštine i mogućnosti njezine zaštite“ podrobnije se razmatra povijesni razvoj hrvatske heraldičke teorije i prakse kao i osjetljivo pitanje statusa, aktualnosti i mogućnosti zaštite tradicionalne heraldičke baštine u suvremenoj Hrvatskoj. Na samom kraju - a neposredno prije popisa više od 180 bibliografskih jedinica referentne literature, te engleske varijante predgovora u prijevodu Jasne Bilinić-Zubak i, konačno, „Abecednog kazala imena i pojmova“ - nalazi se „Katalog izvora i ilustracija“ kao sažeti, činjenični (i ilustrirani) pregled svih primjeraka raznovrsne heraldičke građe, redoslijedom kojim su razmatrani u glavnim poglavljima, s preciznim podacima o njihovu autoru ili izdavaču te mjestu i vremenu nastanka, u pravilu upotpunjenim heraldičkim opisima ilustriranih grbova.

Spomenimo na kraju kako su u realizaciji ove publikacije sudjelovali brojni suradnici: od domaćih i stranih posuditelja ilustracija originalnih izvora, pojedinaca koji su autore zadužili korisnim podacima i sugestijama (pa su poimence navedeni u zahvali na početku knjige) te recenzenata, prof. dr. Sc. Mirjane Matijervić Sokol i prof. dr. Sc. Nevena Budaka, do urednice Ivone Savić i autora grafičko-likvnog rješenja naslovnice, Deana Žilića, i dr.

“Croatian” chequy shield and the “Slavonian” marten passant between wavy bars (but also “Slavonian” arms depicting three greyhounds passant, and also the arms with an arm, armoured or “in a sleeve” holding a sword) as well as two different heraldic arms of the Republic of Dubrovnik (with their variations) and variations of the arms depicting the “Istrian” goat. With numerous authentic heraldic examples occurring in the period from 14th to 18th century, they have illustrated the inconsistent, sometimes confusing use of these symbols, in the context of complex cultural-political events of the period. The second chapter – dedicated to the element analysis of The Traditional and Modern in the Croatian National Heraldry of 19th century – presents in more details the process of reintegration of the three regional heraldic symbols – of Croatia, Dalmatia and Slavonia – into9 a singe coat of arms, as the expression of the new political-integrative tendencies. In the period of establishment of the Austrian-Hungarian Monarchy it resulted with emergence of the first single and official coat of arms of the Triunited Kingdom of Croatia, Slavonia and Dalmatia. However, since preceding this, in phases of the Croatian national movement in 19th century, the heraldic use of the Illyrian leljiva *(crescent and mullet) was frequent, this chapter also aims to provide the origin and meaning of the symbol of the young moon and the Morning star. The contents of the third chapter (titled The Croatian Coat of Arms in 20th and in the Beginning of 21st Century – Between Myth and Reality) differs from the previous since the “Croatian” chequy shield – at the end of the World War I gaining definitive dominance as the common official coat of arms of all Croatian lands assembled since 1918 in the Kingdom of SHS/Yugoslavia – is the single issue of its interest. Since then until the end of the 20th century, it experienced several modifications in the design and significance, surviving four different political regimes. In that, each of the historical phases in the political development of the Croatian lands in that time, with its dominant social and political values, world view, norms and symbols, replacing one another in relatively short intervals, caused significantly different view, interpretation and design of the national armorial symbols in each new historical circumstance. But, also, each of the phases of the Croatian political life, developed outright particular view towards the heraldry as discipline, as well as towards the daily praxis of making, displaying and researching of heraldic symbols altogether, furthermore causing upsurges and downfalls of heraldic praxis as well as its various contribution to the auxiliary history sciences. Consistently, the book epilogue titled Actuality of the Heraldic Heritage and Possibilities of its Protection; consider in more details the historical development of the Croatian heraldic theory and praxis as well as the sensitive issue of the status, actuality and possibilities of the protection of the traditional heraldic heritage in contemporary Croatia. At the very end – and just before the list of over 180 bibliographic units of referent literature, the English version of the foreword translated by Jasna Bilinić-Zubak and finally the Alphabetic Index of Names and Terms – there is the Catalogue of Sources and Illustrations, as a compendious, factual (and illustrated) review of all examples of various heraldic matters, in the order as their appear in the main chapters, with precise data on their authors, publishers, place and time of making, as a rule supplemented with heraldic descriptions of illustrated arms.*

It should be mentioned in the end that numerous collaborators participated in the realization of the publication: from domestic and foreign providers of illustrations, individuals who provided useful data and suggestion (individually named in the acknowledgments in the book) and the book reviewers Prof. Mirjana Matijević Sokol, PhD and Prof. Neven Budak, PhD, to the book editor Ivona Savić and the author of the cover design, Dean Žilić, as well as many others.

Tomislav Galović

Hrvatska heraldička baština

Novi izborni kolegij na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Kao odgovor na nastavne potrebe za izbornim kolegijima na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a napose njegovu Odsjeku za povijest, u ljetnom semestru akademske godine 2011./2012. predavat će se kolegij pod nazivom *Hrvatska heraldička baština*. Kolegij su osmislili i *syllabus* izradili prof. dr. sc. **Mirjana Matijević Sokol**, dr. sc. **Ivan Botica** i dr. sc. **Tomislav Galović**, nastavnici Odsjeka za povijest.

Nastava će se realizirati kroz predavanja i terenski rad (arhivi, muzeji i knjižnice), a studenti će povremeno kao zadaću dobivati čitanje heraldičke literature koju će potom prezentirati na satu. U sadržajnom pogledu studente će se upoznati s osnovnim pojmovima, definicijama i povijesnim pregledom razvitka heraldike kao pomoćne povijesne discipline. Dobit će uvid kako u europsku tako i hrvatsku heraldičku baštinu, a također će se upoznati s dijelovima sfragističke i veksilološke baštine.

Ovisno o tematskoj cjelini, od studenata će se uz mentorstvo tražiti da samostalno obrade i opišu neke spomenike iz hrvatske heraldike. U cilju stjecanja kompetencija, studenti će dobiti uvid u mogućnosti interpretacije heraldičkih spomenika, te upoznati najvažniju literaturu i metodologiju znanstveno-stručne analize koja proizlazi iz integralnoga i interdisciplinarnoga pristupa spomenicima. Predviđeno je praktično svladavanje (transkribiranje, prevođenje) odabrane građe, ali i rad u ambijentalnim prostorima, tj. u arhivima, knjižnicama i muzejima koji čuvaju heraldičku građu. Namjera je pak predmetnih nastavnika da kao pozvani predavači unutar kolegija gostuju i pojedini istaknuti hrvatski heraldičari.

Nastava unutar kolegija raspoređena je kroz 15 predavanja: 1. Uvod u kolegij. Opis rada. Literatura, 2. Povijesni pregled razvoja heraldike u Europi, 3. Povijesni pregled razvoja heraldike u Hrvatskoj, 4. Heraldička terminologija, 5. *Armales*, 6. Hrvatski heraldički zbornici, 7. Grb i plemstvo, 8. Hrvatski grb u povijesnim vrelima, 9. Grb i zastava Republike Hrvatske, 10. Dubrovačka heraldika, 11. Heraldika na kamenu, 12. Heraldička zbirka u Hrvatskom povijesnom muzeju u Zagrebu; Heraldička zbirka u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu, 13. Suvremena heraldika – primjer izrade novoga grba, 14. Grbovi županija i gradova u Republici Hrvatskoj, 15. Zaključak – položaj heraldike kao pomoćne povijesne discipline i heraldičke baštine u današnjem društvu.

Obvezatnu literaturu za kolegij *Hrvatska heraldička baština* čine udžbenici, knjige i stručni članci. Ponajprije to i je i dalje korisni udžbenik **Bartola Zmajića** (1907. – 1984.) *Heraldika, sfragistika, genealogija, veksikologija. Rječnik heraldičkog nazivlja*, tj. njegovo drugo izdanje iz 1996. u redakciji i s dopunama **Petra Strčića**, a koje je ujedno popraćeno njegovim predgovorom i pogovorom o djelu i autoru. Nadalje, tu su dva vrijedna kataloga: **Vlasta Brajković**, *Grbovi, grbovnice, rodoslovlja. Katalog zbirke grbova, grbovnica, rodoslovlja* (1995.) i **Goroslav Oštrić**, *Monumenta heraldica. Izbor iz heraldičke baštine Primorsko-goranske županije* (2002.). Kao recentno djelo koje tematizira nacionalnu heraldiku u najširem smislu na popisu se nalazi

Croatian Heraldic Heritage

A new elective course at the History Department of the University of Zagreb Faculty of Philosophy

As a response to the educational needs for elective courses at the University of Zagreb Faculty of Philosophy, at its History Department, in the summer semester of the 2011/2012 academic year, a new course titled the Croatian Heraldic Heritage *will be held. The course was devised and its syllabus prepared by Prof.* ***Mirjana Matijević Sokol****, PhD,* ***Ivan Botica****, PhD and* ***Tomislav Galović****, PhD, professors at the History Department.*

The teaching will be by means of lectures and field work (archives, museums, libraries), and the students will occasionally have homework to read heraldic literature which they will then present at the lectures. Regarding the contents, the students will be acquainted with basic terms, definitions and a historical overview of the development of heraldry as an auxiliary historical discipline. They will get an insight into European and Croatian heraldic heritage, but also they will familiarize themselves with parts of the sphragistic and vexillological heritage.

In certain topic units, the students will be required, under proper mentorship, to process and describe some monuments of the Croatian heraldry. As competencies, the student shall obtain insight into possibilities of interpretations of heraldic monuments, and they will become familiar with the most important literature and the methodology of scientific-expert analysis arising from an integral and interdisciplinary approach to the monuments. It is anticipated that the students will effectively master (transcribing, translating) the selected matter, and also with working in ambient space, i.e. in archives, libraries and museums preserving the heraldic matter. The intention is that within the course prominent Croatian heraldists would be hosted as visiting lecturers.

The curriculum is divided into 15 lectures: 1. Course introduction. Curriculum. Literature, 2. Historical overview of heraldic development in Europe, 3. Historical overview of heraldic development in Croatia, 4. Heraldic terminology, 5. Armales*, 6. Croatian heraldic collections, 7. Coat of arms and nobility, 8. Croatian coat of arms in historical sources, 9. Coat of arms and flag of the Republic of Croatia, 10. Heraldry of Dubrovnik, 11. Heraldry in stones, 12. The heraldic collection in the Croatian History Museum and the Croatian State Archives in Zagreb, 13. Contemporary heraldry – examples of the creation of a new coat of arms, 14. Coats of arms of counties and cities in the Republic of Croatia, 15. Conclusion – the position of heraldry as an auxiliary history discipline and the heraldic heritage in the modern society.*

The compulsory literature for the course includes textbooks, books and articles. In the first place is the still useful textbook by ***Bartol Zmajić*** *(1907 – 1984)* Heraldika, sfragistika, genealogija, veksikologija. Rječnik heraldičkog nazivlja*, i.e. its second edition of 1996 edited and supplemented by* ***Petar Strčić****, with his preface and his afterword on the work and the author. Furthermore, there are two valuable catalogues: by* ***Vlasta Brajković****,* Grbovi, grbovnice, rodoslovlja. Katalog zbirke grbova, grbovnica, rodoslovlja *(1995) and by* ***Goroslav Oštrić****,* Monumenta heraldica. Izbor iz heraldičke baštine Primorsko-goranske županije *(2002). As a recent work on the topic of the national heraldry in its widest sense, the book by* ***Mario Jareb*** Hrvatski

Alena Fazinić i Neven Fazinić: *Korčulanski kameni grbovi XV. - XX. stoljeća*, Gradski muzej Korčula, Korčula, 2011. ISBN: 978-953-7435-12-7

Grad Korčula obiluje grbovima koji se nalaze na fasadama kula, zidina, javnih i privatnih zgrada, Grbovi Venecije, korčulanskih biskupa i knezova, plemićkih obitelji i zanatlija, nastali u razdoblju od 15. do 18. st., svjedočanstvo su izvrsnosti u obradi kamena korčulanskih majstora u raznim stilskim razdobljima i težnji naručitelja da iskažu moć, vlasništvo i istaknu svoje zasluge ističući ih kao izvanjsko obilježje na fasadama javnih i privatnih objekata. Knjiga ima 240 stranica i bogato je ilustrirana s 405 fotografija Nevena Fazinića. Dr. Alena Fazinić, dugogodišnja kustosica Gradskog muzeja zadužena za heraldičku baštinu otoka stručno je obradila 373 sačuvana kamena grba koje su autori uspjeli locirati.

The city of Korčula is abundant with coats of arms, found on facades of towers, on city walls, on public and private buildings. The arms of Venice, of Korčula bishops and princes, of noble families and craftsmen, produced from 15th to 18th century, are vitnesses of excellents in stone craftsmanship of the Korčula masons in various style periods and of the efforst of the buyers to express their power, ownership and highlight their merits showing the external symbols on the facades of the public and private buildings. Thed book with 240 pages is richly illustrated with 405 photographs by Neven Fazinić. Dr. Alena Fazinić, the City museum heraldic heritage curator for many years processed the 373 preserved stone arms the authors managed to locate on the island.

---

knjiga **Maria Jareba** *Hrvatski nacionalni simboli* (2010.), kao i knjiga *Povijest hrvatskoga grba* (2011.) **Dubravke Peić Čaldarović** i **Nikše Stančića**.

Kao dopunska literatura studentima je preporučen heraldički zbornik **Ivana Bojničića** *Der Adel von Kroatien und Slavonien* (u ediciji: *J. Siebmacher's grosses und allgemeines Wappenbuch*, zagrebačko izdanje iz 1995.) i **Carla Georga Friedricha Heyera von Rosenfelda** *Der Adel des Königreichs Dalmatien* (isto u Siebmacherovoj ediciji, također zagrebačko izdanje iz 1995.). Studentima je na raspolaganje – kao bibliografski okvir za upoznavanje heraldike – stavljena bibliografija s oko tisuću jedinica koju su izradili **Tomislav Galović** i **Emir O. Filipović** ("Prilog bibliografiji radova o heraldici /s posebnim osvrtom na Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu/", *Arhivski vjesnik* 51/2008).

Uvid pak u dva stara heraldička djela, jedno rukopisno, a drugo tiskano pruža knjiga **Ive Banca** *Grbovi biljezi identiteta* (1991.). Tu su faksimilno i u prijevodu objavljeni *Korjenić-Neorićev grbovnik* (iz 1595.) i *Stemmatographiae Illyricanae liber primus* **Pavla Rittera Vitezovića** (Zagreb 1702.). Kao dopunska literatura preporučen je i članak **Dubravke Peić Čaldarović** "Grbovi hrvatskoga plemstva – činjenice kulturnog naslijeđa i identiteta" (*Povijesni prilozi* 31/2006).

Od suvremene heraldičke produkcije studentima su ponuđene *ad legendum* dvije monografije **Željka Heimera** *Grb i zastava Republike Hrvatske* (2008.) i *Grbovi i zastave grada Zagreba* (2009.) te knjižica **Hrvoja Kekeza** *Grbovi gradova u Republici Hrvatskoj* (2009.). Dakako da ovim nisu iscrpljeni svi autori i teme iz hrvatske heraldike, već je pružen tek jedan osnovni, ali po mnogočemu zaokruženi uvid u našu bogatu heraldičku baštinu.

nacionalni simboli *(2010) is on the list, as well as the book* Povijest hrvatskoga grba *(2011) by* ***Dubravka Peić Čaldarović*** *and* ***Nikša Stančić****.*

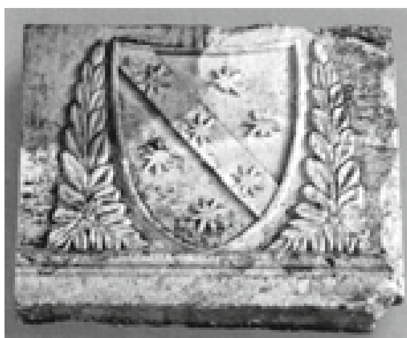
As complementary literature, the students are recommended to the heraldic collection by ***Ivan Bojničić*** Der Adel von Kroatien und Slavonien *(as part of the* J. Siebmacher's grosses und allgemeines Wappenbuch*, Zagreb reprint 1995) and by* ***Carl Georg Friedrich Heyer von Rosenfeld*** Der Adel des Königreichs Dalmatien *(also part of the Siebmacher's, Zagreb reprint 1995). The students have at their disposal – as a bibliographic frame for acquainting themselves with heraldry – the bibliography covering some thousand units made by* ***Tomislav Galović*** *and* ***Emir O. Filipović*** *(*Arhivski vjesnik *51/2008).*

An insight into two old heraldic works, a manuscript and a printed one, is available through the book by ***Ivo Banac*** Grbovi biljezi identiteta *(1991). There are also facsimiles and translations of* Korjenić-Neorić Armorial *(1595) and* Stemmatographiae Illyricanae liber primus *by* ***Pavao Ritter Vitezović*** *(Zagreb, 1702). As additional literature, we also recommend the article by* ***Dubravka Peić Čaldarović*** *"Grbovi hrvatskoga plemstva – činjenice kulturnog naslijeđa i identiteta" (*Povijesni prilozi *31/2006).*

Among contemporary heraldic productions, the students have ad legendum *two monographies by* ***Željko Heimer*** Grb i zastava Republike Hrvatske *(2008) and* Grbovi i zastave grada Zagreba *(2009) and the booklet by* ***Hrvoje Kekez*** Grbovi gradova u Republici Hrvatskoj *(2009). Certainly, this does not exhaust the authors and the topics of Croatian heraldry, but provides an elementary, but in many ways well-rounded insight into our rich heraldic heritage.*

Arsen Duplančić: *Kameni ukrasi s crvke sv. Mihovila* in ripa maris *u Splitu*, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji, ISSN 0555-1145, br. 42/2011, str. 121-136.

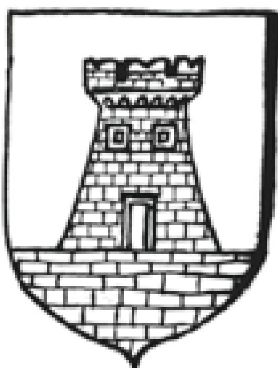
U posljednjem broju *Priloga* objavljen je znanstveni rad Arsena Duplančića, kustosa Arheološkog Muzeja u Splitu, o crkvi koja je stajala u središtu Splita, a srušena je 1906. godine. Dio kamenih spomenika iz nje prenesen je u Arheološki muzej, a većina njih su zapravo kameni grbovi koje autor opisuje. Radi se o nekoliko grbova Bartolomeja Zabarelle (slika), splitskog nadbiskupa od 1428. do 1439., te grbu nadbiskupa Lovre Zane (1452. - 1473.)

The last issue of *Prilozi* includes the paper by Arsen Duplančić, the curator of the Archeological Museum in Split, on a church that once stood in the centre of Split and was brought down in 1906. A part of the stone monuments from it was preserved in the Archeological Museum, the majority being the stone carved arms. These are several examples of the arms of Bartolomeo Zabarelle (fig.), the archbishop of Split from 1428 to 1439 and an arms of the Archbishop Lovro Zana (1452 - 1473).

Jasminka Ćus-Rukonić, *Grb Velog Lošinja | Coat of Arms of Veli Lošinj*, Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu, ISSN 1330-0644, br. 27/2010, str. 267-270.

U posljednjem broju ovih *Priloga* objavljeno je dvojezično prethodno priopćenje Jasminke Ćus-Rukonić, kustosice Lošinjskog muzeja, o povijesti grba Velog Lošinja. Autorica zaključuje da je mala vjerojatnost postojanja grba u vrijeme mletačke uprave, kada je mjesto bilo dio Osorske općine, no od 1808. francuska uprava formira zasebnu općinu. Prvi pečat zabilježen je 1818. s prikazom lađe sa Sv. Antunom pustinjakom i Sv. Grgurom Spoletskim i kulom između njih, a od 1851. koristi se grb koji prikazuje samo kulu u trokutastom štitu.

The last issue of this *Prilozi* includes bilingual report by Jasminka Ćus-Rukonić, the curator of the Lošinj Museum, on the hsitory of the arms of Veli Lošinj. The autor concludes that it is not probable that there was an arms during the Venetian rule, as the place was administred by the Osor community, but a separate community was established during teh French rule in 1808. The oldest seal is reported from 1818 depicting a ship with St. Anthony of Padua and St. Gregory of Spoleto and a tower between them, while since 1851 an arms depicting simply the tower in a triangular shied is used.

Nedavnu promjenu mijanmarske zastave na duhoviti način komentirala je vodeća litvanska propagandna agencija ovim "prijedlogom": *Litva čestita Mijanmaru na poboljšanju zastave i podstiče druge da učine isto*.

The recent change of the Myanma flag was commented in humorous way by the leading Lithuanian advertising agency by this cartoon.

LEYKAM international

samo
za čitatelje časopisa **Grb i zastava**
10 najnovijih izdanja po posebnim cjenama

za Vaš studij i Vaše posebne interese
for Your studies and special interests

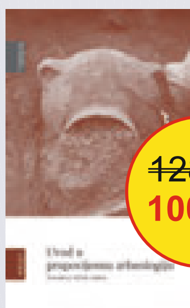
~~350 kn~~ **280 kn**

Sanja Cvetnić:
Barokni defter

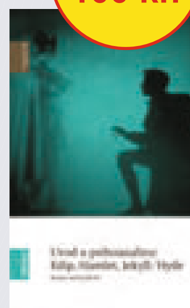
~~198 kn~~ **150 kn**

Darko Lukić:
Kazališna intermedijalnost i interkulturalnost

~~128 kn~~ **100 kn**

Tihomila Težak-Gregl:
Uvod u prapovijesnu arheologiju

~~128 kn~~ **100 kn**

Željka Matijašević:
Uvod u psihoanalizu: Edip, Hamlet, Jekyll/Hyde

~~158 kn~~ **120 kn**

Milka Car:
Odrazi i sjene

~~198 kn~~ **150 kn**

Vladimir Stojsavljević:
Kronika nestajanja. Drame o obitelji Zrinski

~~198 kn~~ **150 kn**

Ivan Šarić:
Svijet bez sjena

~~198 kn~~ **150 kn**

Irvin Lukežić:
Ferruccio Busoni – Faust iz Toskane

~~220 kn~~ **175 kn**

Rosana Ratkovčić:
Obrtni spektakl

~~168 kn~~ **130 kn**

Sanja Nikčević:
Kazališna kritika ili neizbježni suputnik

I dalje Vam nudimo po posebnim cjenama
Still available at special prices

~~350 kn~~ **150 kn**

www.leykam-international.hr
Pogledajte i naša druga izdanja.
Za sva pitanja kontaktirajte nas na
info@leykam-international.hr
ili u našoj knjižari
Ilica 42, 10000 Zagreb
Pretplatom na *Grb i zastavu* ostvarujete
20% popusta
na sva naša izdanja.
Pitajte i za prethodne brojeve GiZ!

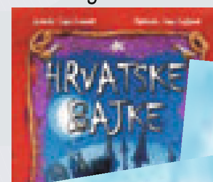
~~350 kn~~ **150 kn**

www.leykam-international.hr
Check out our other issues.
All inquiries at
info@leykam-international.hr
or in our bookstore in
Ilica 42, 10000 Zagreb
Subscription to the Grb i zastava *enables*
you 20% discount
on all our issues.
Ask also for the previous numbers of GiZ!

za Vaš poseban poklon
for Your special gifts

Jedaenest najljepših hrvatskih bajki potiču kako kod malih tako i kod velikih čitatelja želju da ih uvijek iznova čitaju. - Sada i na njemačkom, talijanskom i engleskom!

Eleven of the most beautiful Croatian folktales make the little readers and those young at heart read them over and over again. - Now available in German, Italian and English!

~~98 kn~~ **80 kn**

Kronika HGZD

HGZD Chronicles

⚐*1. - 5. kolovoza 2011.* – 24. međunarodni veksilološki kongres, Washington, D.C., predavanja **Jelena Borošak Marijanović** *»Sokol Flags: The Symbols of the Croatian Sokol Movement up to 1914«* ①, **Željko Heimer** *»National Identity in the Political Party Flag in Croatia«* ②, sudjelovanje na 22. zasjedanju Opće skupštine Međunarodne federacije veksiloloških udruga (FIAV), vidi više fotografija u ovom broju

⚐*27. rujna 2011.* – 11. tribina HGZD u suradnji s Hrvatsko-makedonskim društvom Zagreb: predavanje **Jovan Jonovski**, predsjednik Makedonskog heraldičkog udruženja, *»Makedonska heraldika od Aleksandra Velikog do danas«* ③, dvorana DZKG, Zagreb. Osobito nam je zadovoljstvo da je predavanju nazočio Veleposlanik Republike Makedonije u Republici Hrvatskoj, Nj. E. g. Danče Matkovski ④, a Tribina je započela glazbenim uvodom vokalnog sastava *»Ezerki«* (vidi slike u ovom broju)

⚐*8. studenog 2011.* – 12. tribina HGZD: predavanje **Ž. Heimer** *»Nacionalni identitet u zastavama političkih stranaka u Hrvatskoj«*, dvorana DZKG, Zagreb

⚐*12. studenog 2011.* – predstavljanje knjige **Dubravke Peić Čaldarović** i **Nikše Stančića** *»Povijest hrvatskoga grba«*, štand Školske knjige, Interliber, Zagrebački velesajam

Najave:

30. međunarodni kongres genealoških i heraldičkih znanosti, Maastricht, Nizozemska, 24.-28. rujna 2012.

www.congress2012.info

25. međunarodni veksilološki kongres, Rotterdam, Nizozemska, 5.- 9. kolovoza 2013.

www.nfc2013.com

⚐1st - 5th August 2011 – *24th International Congress of Vexillology, Washington, D.C., lectures* »Sokol Flags: The Symbols of the Croatian Sokol Movement up to 1914« *by* ***Jelena Borošak Marijanović*** ①, *and* »National Identity in the Political Party Flags in Croatia« *by* ***Željko Heimer*** ②, *participation in the 22nd session of the International Federation of Vexillologic Associations (FIAV) General Assembly (see more photos inside this issue)*

⚐27th September 2011 – *11th HGZD Tribune: lecture* »The macedonian Herladry since Alexander the Great until today« *by* ***Jovan Jonovski****, president of the Macedonian Heraldic Association ③, the DZKG hall, Zagreb.We had particular pleasure to have with us in the audiance H. E. Mr. Danče Matkovski, the Ambassador of the Republic of Macedonia in the Republic of Croatia ④, while the Tribune started with the musical program by choir* »Ezerki« *(see more photos inside)*

⚐8th November 2011 – *12th HGZD Tribune: lecture* »National Identity in the Political Party Flag in Croatia« *by* ***Ž. Heimer****, the DZKG hall, Zagreb*

⚐12th November 2011 – *promotion of the book* »The History of Croatian Coat of Arms« *by* ***Dubravka Peić Čaldarović*** and ***Nikša Stančić****, Školska knjiga, Interliber book fair, Zagreb*

Announcements:

30th International Congress of Genealogical and Heraldic Sciences*, Maastricht, the Netherlands, 24-28.9.2012.*

www.congress2012.info

25th International Congress of Vexillology*, Rotterdam, the Netherlands, 5. - 9. August 2013.*

www.nfc2013.com

①

②

③

④

